

2013-2025

STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIAŁE BŁOTA

Urząd Gminy Białe Błota
ul. Szubińska 7
86-005 Białe Błota
www.bialeblota.pl

FUNDACJA „PARTNERZY DLA
SAMORZĄDU”

UL. GROTTGERA 16/2, 60-758 Poznań
tel. 61 622 26 46, www.partners.org.pl

Szanowni Państwo,

W połowie 2012 roku samorząd gminy Białe Błota podjął decyzję o przystąpieniu do opracowania najważniejszego dokumentu planistycznego Gminy, czyli strategii jej rozwoju. Do współpracy w realizacji tego projektu zaprosiliśmy ekspertów z Fundacji „Partnerzy dla Samorządu” z Poznania.

Prace nad strategią zostały poprzedzone opracowaniem „Raportu o stanie Gminy”, którego celem było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację społeczną i gospodarczą gminy Białe Błota. Raport pokazuje także pewne trendy rozwojowe i jest podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, w wyniku szerokich konsultacji społecznych (badanie ankietowe, wywiady z opiniotwórczymi mieszkańcami Gminy, konsultacje), została wytyczona strategia Gminy, wskazująca jej pożądany stan docelowy, cele rozwojowe oraz sposoby osiągnięcia tych celów.

Prace, związane z formułowaniem wizji, misji, celów i projektów realizacyjnych, były prowadzone przez szeroki zespół osób, zarówno pracowników Urzędu Gminy, radnych, jak i reprezentantów różnych organizacji i instytucji, które na co dzień z nami współpracują.

Po wielu spotkaniach warsztatowych oraz dyskusjach w zespołach problemowych, prowadzonych przez całą drugą połowę 2012 roku, powstały konkretne rekomendacje, dotyczące rozwoju Gminy do 2025 roku, uwzględniające istniejące uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.

Niniejszy program strategiczny bazuje na faktycznym stanie zasobów Gminy i stanowi kontynuację wieloletniego procesu jej rozwoju. Wyznaczone w tym celu plany realizacyjne będą zapewne modyfikowane przez zmieniające się warunki wewnętrzne i zewnętrzne, ale zawsze powinny się trzymać głównych kierunków rozwoju Gminy, czyli dążenia do zapewnienia mieszkańcom możliwości rozwoju, pracy i odpoczynku w zadbanym i zintegrowanym środowisku.

Składam serdeczne podziękowania wszystkim osobom, które uczestniczyły w pracach nad Strategią.

Katarzyna Kirstein-Piotrowska
Wójt Gminy Białe Błota

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI	3
1. PROCES I METODY OPRACOWANIA STRATEGII	4
1.1. PROCES TWORZENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY BIAŁE BŁOTA	4
1.2. STRUKTURA STRATEGII	6
2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY	9
2.1. WYNIKI SONDAŻOWYCH BADAŃ ANKIETOWYCH.....	9
2.2. ANALIZA SWOT	17
3. WIZJA I MISJA GMINY	36
3.1. WIZJA GMINY	36
3.2. MISJA ROZWOJU GMINY	36
4. CELE STRATEGICZNE	38
5. PROGRAMY I PROJEKTY STRATEGICZNE	42
5.1. ZAŁOŻENIA I KRYTERIA WYBORU PROGRAMÓW I PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH	42
5.2. ZESTAWIENIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH	42
5.3. ZAKRES CZASOWY PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	44
5.4. PREZENTACJA I UZASADNIENIE PROGRAMÓW I PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH.....	45
6. OKREŚLENIE ZBIEŻNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBŁU WOJEWÓDZKIM I KRAJOWYM	61
6.1. OKREŚLENIE ZBIEŻNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY BIAŁE BŁOTA NA LATA 2013-2025 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU KRAJU 2020	61
6.2. OKREŚLENIE ZBIEŻNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY BIAŁE BŁOTA NA LATA 2013-2025 ZE STRATEGIĄ ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2007-2020	63
7. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY	65
7.1. WDRAŻANIE ZAPISÓW STRATEGII	65
7.2. MONITORING REALIZACJI STRATEGII	66
7.3. OCENA SKUTKÓW REALIZACJI STRATEGII (EWALUACJA)	67
7.4. EWENTUALNE KOREKTY PLANU I JEGO AKTUALIZACJA.....	68
7.5. INFORMOWANIE SPOŁECZEŃSTWA	68
8. SPIS TABEL	70
9. SPIS WYKRESÓW	70
10. SPIS RYSUNKÓW	70
ZAŁĄCZNIK 1. KARTY PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH	71
ZAŁĄCZNIK 2. FORMULARZ ANKIETY	97

1. PROCES I METODY OPRACOWANIA STRATEGII

1.1. Proces tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Białe Błota

Po kilku miesiącach intensywnych prac dobiegł końca proces opracowywania strategii rozwoju gminy Białe Błota, który rozpoczął się w czerwcu 2012 roku podpisaniem umowy między gminą Białe Błota a Fundacją „Partnerzy dla Samorządu” z Poznania.

Proces sporządzania strategii był wspólną pracą licznego grona przedstawicieli samorządu (pracowników Urzędu Gminy, gminnych jednostek organizacyjnych, radnych i lokalnych przedsiębiorców) oraz konsultantów Fundacji. Charakterystyczną cechą tego procesu była aktywna pomoc ze strony Gminy w zbieraniu danych, uczestnictwo w interpretacji tych danych i sporządzeniu diagnozy stanu Gminy oraz szeroka partycypacja przedstawicieli różnych instytucji z terenu Gminy w określaniu możliwości rozwojowych i budowaniu programów strategicznego rozwoju.

Prace zostały podzielone na kilka etapów, których przebieg opisano poniżej. Był on zgodny z podstawowymi zasadami planowania strategicznego. Model zarządzania strategicznego w literaturze przedstawiany jest przeważnie w postaci cyklu: analiza (diagnoza) → planowanie → wdrażanie → ocena, która w kolejnej fazie przyjmuje postać korekty i aktualizacji planów.

Zgodnie z powyższym modelem, formułowanie strategii w Gminie zostało poprzedzone sporządzeniem kompleksowego **„Raportu o stanie gminy Białe Błota”**. Celem jego przygotowania było uzyskanie dokładnego wglądu w sytuację gospodarczą i społeczną Gminy.

Na początku zostało przeprowadzone spotkanie z przedstawicielami Gminy, w trakcie którego szczegółowo omówiono proces sporządzania diagnozy stanu Gminy oraz przedstawiono zakres niezbędnych informacji do opracowania Raportu. Zbieraniu danych poświęcono kilka następných tygodni. Praca ta była realizowana przez pracowników Urzędu Gminy oraz wielu innych jednostek i instytucji.

Zgromadzone zostały szczegółowe dane o wszystkich aspektach funkcjonowania Gminy według stanu na dzień opracowywania Raportu, jak również za kilka lat wstecz. Dzięki temu powstała możliwość dokonywania analizy historycznej, czyli wszechstronnego porównywania poziomu rozwoju Gminy na przestrzeni ostatnich lat. Raport pokazał także pewne trendy rozwojowe i stał się podstawą do obiektywnej, opartej na faktach, oceny możliwości dalszego rozwoju Gminy. Jest on opisem stanu, do którego będzie się można odwoływać w trakcie realizacji Strategii, śledząc postępy wdrażania zaplanowanych działań.

Sporządzony Raport stał się punktem wyjścia do przygotowania Strategii Rozwoju Gminy.

Bardzo cennym, wykorzystanym w pracach nad Strategią, źródłem informacji było **badanie ankietowe**, przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy. Łącznie wypełniono 500 ankiet. Jest to już liczba pozwalająca na traktowanie badania jako reprezentatywnego głosu lokalnej społeczności. Poprzez ankietę miała ona możliwość wypowiedzenia się na temat życia w Gminie i kierunków jej rozwoju. Badanie było ważną, ale nie jedyną, formą partycypacji społecznej w procesie budowania strategii. W Rozdziale 2 zostały przedstawione wyniki badań, natomiast wzór ankiety został zamieszczony w Załączniku 2 (na końcu niniejszego opracowania).

Inną, bardzo ważną formą udziału lokalnej społeczności w planowaniu rozwoju Gminy, były **wywiady z przedstawicielami środowisk i grup społecznych oraz organizacji i instytucji z terenu Gminy**. Łącznie przeprowadzono ponad 30 indywidualnych spotkań z kluczowymi pracownikami Urzędu Gminy, szefami jednostek gminnych, radnymi i przedsiębiorcami oraz młodzieżą szkolną. Ich celem było poznanie opinii tych osób na temat warunków życia na terenie Gminy oraz propozycji ich zmian.

Spotkanie, podsumowujące część diagnostyczną prac i wprowadzające do części planistycznej, odbyło się 14 listopada 2012 roku z udziałem grona przedstawicieli społeczności gminnej – Wójta, pracowników Urzędu Gminy, radnych, szefów jednostek i instytucji, działających na terenie Gminy oraz przedstawicieli biznesu.

W pierwszej części było one poświęcone prezentacji podstawowych danych o Gminie oraz podsumowaniu diagnozy stanu Gminy (w formie analizy SWOT), zaprezentowanej przez konsultantów w podziale na poszczególne aspekty życia Gminy. Analiza dotychczas zgromadzonych danych (informacje statystyczne, raporty, sprawozdania, ankiety, wywiady) pozwoliła na zidentyfikowanie zarówno atutów (silnych stron) Gminy, jak i pewnych braków i problemów, które zostały omówione i uzupełnione w trakcie plenarnej dyskusji. Stały się one podstawą procesu planistycznego, bowiem atuty są tymi elementami, na których należy bazować, planując dalszy rozwój Gminy. Z kolei usunięcie bądź zniwelowanie braków i problemów to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy.

Jednym z punktów spotkania była dyskusja na temat wizji i misji rozwoju Gminy, czyli jej pożądanego, docelowego stanu oraz kierunków rozwoju i głównych działań w celu uzyskania tego stanu w przyszłości.

Następnie konsultanci zaprezentowali propozycję kilkudziesięciu konkretnych działań (uporządkowanych tematycznie), których wdrożenie w okresie obowiązywania strategii powinno w dużym stopniu przyczynić się do zaspokojenia zgłoszonych potrzeb mieszkańców i doprowadzić do zamierzonego stadium rozwoju. Zestawienie działań zostało przygotowane na podstawie wyników wywiadów, ankiet, konsultacji oraz analiz i obserwacji konsultantów. W trakcie plenarnej dyskusji jej uczestnicy odnieśli się do wyników prezentacji, zgłaszając wiele uwag i propozycji uzupełnień.

W końcowej części spotkania konsultanci zapoznali uczestników z dalszym przebiegiem prac nad dokumentem strategii, to znaczy sposobem sporządzenia ostatecznych wersji wizji i misji oraz doprecyzowania projektów strategicznych, aby mogły się one stać praktycznymi narzędziami wdrażania strategii, wskazującymi, co, kto, kiedy i jak powinien zrobić, aby zaplanowane przedsięwzięcia zostały faktycznie wprowadzone w życie.

Po spotkaniu konsultanci przesłali uporządkowane wersje propozycji analizy SWOT, wizji, misji, celów i projektów strategicznych do powołanych sześciu tematycznych zespołów roboczych, których zadaniem stało się dopracowanie powyższych elementów strategii, a następnie rozpisanie projektów strategicznych na szczegóły. Zespoły te to:

- 1) Zagospodarowanie przestrzenne, rozwój gospodarczy
- 2) Drogi, infrastruktura okołodrogowa i komunikacja publiczna, pozostała infrastruktura techniczna
- 3) Sport, rekreacja, turystyka
- 4) Pomoc społeczna, zdrowie, bezpieczeństwo
- 5) Oświata, kultura, organizacje pozarządowe
- 6) Zarządzanie Gminą i promocja Gminy.

Każdy z zespołów roboczych spotkał się z konsultantami, wypracowując ostateczną postać głównych zagadnień dokumentu strategii. Przeprowadzono także konsultacje z kierownictwem Urzędu Gminy.

W kolejnym etapie prac konsultanci, w kontakcie z przedstawicielami Gminy, uzasadnili wybór i opisali wszystkie cele, programy i projekty strategiczne. Zaproponowali także sposób monitorowania wykonania strategii za pomocą zestawu wskaźników po to, aby w każdej chwili istniała możliwość sprawdzenia, czy przyjęte zadania są realizowane terminowo i w sposób określony w dokumencie strategii.

1.2. Struktura strategii

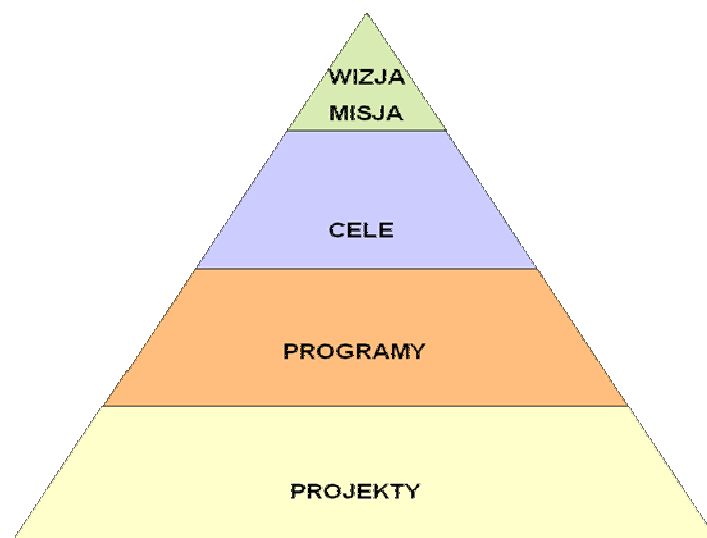
Opracowana Strategia jest dokumentem o wyrazistej, logicznej strukturze.

Najważniejszym, wyjściowym elementem jest **wizja Gminy**, która określa pożądany przez mieszkańców jej wizerunek w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym „zdjęciem” Gminy.

Kolejnym elementem jest **misja rozwoju Gminy**, która określa, jaki powinien być kierunek rozwoju Gminy w perspektywie następnych kilkunastu lat i jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, czyli osiągnięcia stanu, określonego w wizji. Misja jest sentencją, która najlepiej ujmuje główne kierunki działania samorządu, jednocześnie wskazuje priorytety działalności w najbliższych latach, ale przede wszystkim jest najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Strategia jest zorganizowana na kilku poziomach; strukturą swoją przypomina piramidę, której wierzchołek stanowią wizja i misja. Następnie wyróżniono niższe poziomy planowania:

1. **Cele strategiczne**
2. **Programy strategiczne**
3. **Projekty realizacyjne**
4. **Zadania do wykonania.**

Rysunek 1. Układ strategii¹

Każdy cel, program i projekt zostały w dokumencie strategii dokładnie uzasadnione i scharakteryzowane.

Następnym, po misji, poziomem planowania są **cele strategiczne**. Wynikają one bezpośrednio z misji – konkretnie definiują kierunki rozwoju Gminy tam określone, jednocześnie pozwalają na zachowanie jasnego podziału strategii, grupując poszczególne programy i projekty. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju Gminy, określonego w jej wizji. Z kolei **programy strategiczne** są „tematami” działań, których wykonanie powoduje osiągnięcie określonych celów. Programy strategiczne grupują projekty, związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia, czy działania samorządu. **Projekty realizacyjne** to już konkretne przedsięwzięcia, najłatwiej mierzalne przy wdrażaniu strategii. Projekty te zostały w niniejszym dokumencie szczegółowo rozpisane. Każdy projekt opatrzone opisem, w którym przedstawiono uzasadnienie jego wyboru oraz inne, ważne dla jego realizacji, informacje. Dodatkowo dla projektów opracowano zestaw niezbędnych danych, obejmujących przede wszystkim **zadania**, czyli czynności do wykonania w ramach każdego projektu. Zostały tutaj również określone inne informacje – opis beneficjentów i celu, dla którego projekt jest realizowany, informacje o jednostce odpowiedzialnej za jego wykonanie oraz jednostkach współpracujących, a także daty realizacji poszczególnych zadań.

W pracy nad wszystkimi powyższymi elementami strategii uwzględniono wymagania pryncypiów zarządzania strategicznego, które składa się z czterech zasadniczych faz działania:

- 1) Diagnozy
- 2) Planowania
- 3) Wdrożenia
- 4) Oceny.

¹ Źródło wszystkich rysunków, tabel i wykresów w dokumencie strategii to opracowania własne

Kluczowym elementem w przygotowaniu strategii rozwoju jest planowanie, ale o sukcesie realizacji planu decyduje sposób jego wdrożenia. Ponieważ większość problemów, związanych z realizacją strategii, wynika najczęściej z niezbyt precyzyjnego zdefiniowania celów i zadań, jakie mają zostać wykonane, dlatego w przedstawionym dokumencie starano się stworzyć jak najbardziej przejrzysty schemat programów i projektów realizacyjnych, ułatwiający zrozumienie ich zasadności. Duży nacisk położono na opisanie celów, programów i poszczególnych projektów, które jako finalne „produkty” przeprowadzonych analiz i konsultacji, wynikają bezpośrednio z opisanych w pierwszej części strategii (diagnozie Gminy) uwarunkowań rozwojowych oraz z przyjętych strategicznych kierunków rozwoju Gminy.

Należy podkreślić, że strategia jest tzw. planem maksymalnym, to znaczy obejmuje ona wszystkie przedsięwzięcia, jakie mieszkańcy chcieliby, aby były zrealizowane do 2025 roku – aby tak się stało, muszą być w pełni spełnione wszystkie warunki, związane z wygenerowaniem środków własnych, pozyskaniem środków zewnętrznych oraz wykorzystaniem zdolności technicznych i organizacyjnych.

W rzeczywistości cele, zapisane w strategii, nigdy nie są osiągnięte dokładnie w takim zakresie, w jakim są za pierwszym razem zaplanowane, bowiem w ciągu wielu lat realizacji przedsięwzięć strategicznych zmienia się zarówno samorząd, jak i jego otoczenie – pojawiają się nowe koncepcje, wyzwania, oczekiwania i możliwości, których konsekwencją jest zmiana lub nawet zaniechanie części pierwotnych planów, a w ich miejsce wprowadzane są inne.

2. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

2.1. Wyniki sondażowych badań ankietowych

2.1.1. Organizacja badań

- **Teren badań**

Badania zostały przeprowadzone na terenie gminy Białe Błota we wrześniu i październiku 2012 roku. Ankiety zostały rozdane rodzicom w szkołach przy okazji zebrań oraz przedsiębiorcom podczas Forum gospodarczego. Ponadto były rozdawane sołtysom, radnym i kierownikom jednostek. Były również wyłożone w Biurze Obsługi Klienta dla interesantów oraz zamieszczone na stronie internetowej Gminy.

- **Charakterystyka grupy badawczej**

W ramach badań respondenci wypełniali metryczkę w danych osobistymi, dzięki czemu można określić ich wiek (18-29, 30-39, 40-49, 50-59 i powyżej 60 lat), płeć, wykształcenie, status zawodowy oraz sołectwo i miejscowość, w których mieszkają.

W badaniu warunków życia w Gminie udział wzięło jej 500 mieszkańców, w tym 381 kobiety i 87 mężczyzn (32 osoby nie podały danych). Grupę respondentów w 50,2% stanowiły osoby z wyższym wykształceniem, następnie w 27,4% osoby z wykształceniem średnim, w 13,8% z wykształceniem zawodowym, 7% z policealnym, a 1,5% z zawodowym. Najliczniejszą grupą wiekową byli mieszkańcy w wieku 30-39 lat, którzy stanowili blisko 63,1% wszystkich badanych, oraz mieszkańcy w wieku 40-49 lat – 26%. 64,5% osób deklarowało status zawodowy „pracownik etatowy”, 20% „przedsiębiorca”, 13,6% „niepracujący”, 1% „rolnik”, 0,4% „student”.

- **Charakterystyka narzędzia badawczego**

Badania zostały przeprowadzone za pomocą specjalnie w tym celu skonstruowanej ankiety. Kwestionariusz składał się z 4 pytań (zarówno otwartych, jak i zamkniętych). Założono, iż odpowiadając na pytania zawarte w ankiecie mieszkańcy Gminy:

- Oceniają warunki życia w Gminie.
- Wskażą zadania, które według nich są najważniejsze i najpilniejsze do zrealizowania w skali całej Gminy.
- Wymienią najważniejsze działania do zrealizowania na terenie sołectwa zamieszkania.
- Wskażą, co jest dla nich najważniejsze w gminie Białe Błota.
- Wypełnią metryczkę.

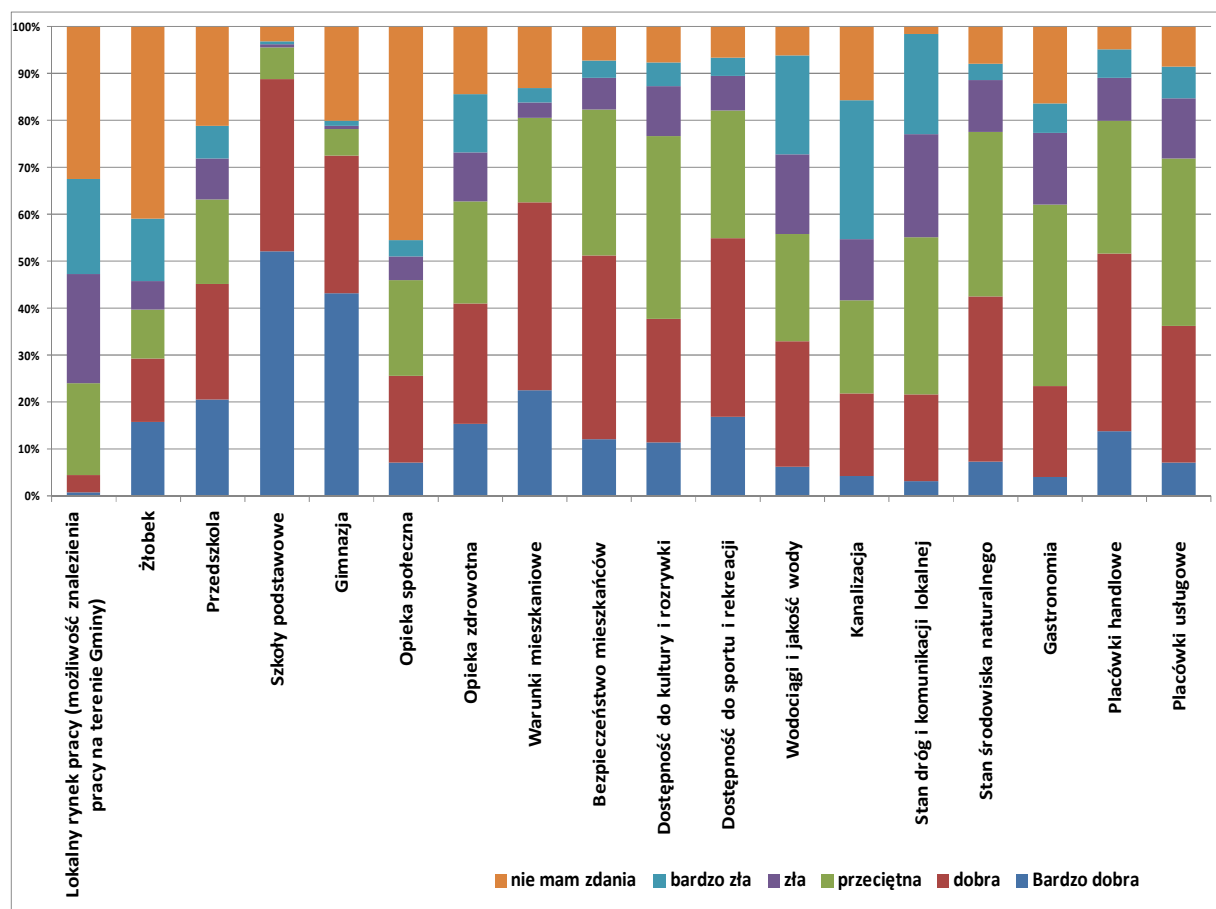
2.1.2. Ocena warunków życia w gminie Białe Błota

Ocenie poddano 18 dziedzin życia, w tym infrastrukturę techniczną, opiekę zdrowotną, funkcjonowanie gminnej oświaty, czy dostępność do kultury, sportu i rekreacji. Ankietowani ocenili według 5-stopniowej skali jakości stan kolejnych dziedzin:

1. Lokalny rynek pracy (możliwość znalezienia pracy na terenie Gminy)
2. Żłobek
3. Przedszkola
4. Szkoły podstawowe
5. Gimnazja
6. Opieka społeczna
7. Opieka zdrowotna
8. Warunki mieszkaniowe
9. Bezpieczeństwo mieszkańców
10. Dostępność do kultury i rozrywki
11. Dostępność do sportu i rekreacji
12. Wodociągi i jakość wody
13. Kanalizacja
14. Stan dróg i komunikacji lokalnej
15. Stan środowiska naturalnego
16. Gastronomia
17. Placówki handlowe
18. Placówki usługowe
19. Inne.....

Wyniki części ankiety, dotyczącej warunków życia w gminie Białe Błota, przedstawia Wykres 1.

Wykres 1. Ocena warunków życia w gminie Białe Błota przez jej mieszkańców

Z przedstawionego zestawienia wynika, że respondenci **najniżej ocenili lokalny rynek pracy**, czyli możliwość znalezienia pracy na terenie Gminy. 43,6% wszystkich badanych wystawiło tej dziedzinie ocenę „bardzo złą” lub „złą”. Grupą zawodową, najgorzej oceniającą rynek pracy, byli przedsiębiorcy (47% opinii negatywnych). Drugą dziedziną, którą mieszkańcy oceniają negatywnie jest **stan dróg i komunikacji lokalnej**. Jako „bardzo złą” lub „złą” sytuację oceniło aż 43,3% ankietowanych. Niskie noty zebrała też **infrastruktura kanalizacyjna** – 42,6% ocen negatywnych oraz **wodociągi i jakość wody** – 38,2%.

Z kolei zdecydowanie **najwyżej wśród mieszkańców oceniania jest oświata**. Szkoły podstawowe uzyskały aż 88,8% ocen bardzo dobrych i dobrych, natomiast gimnazja – 72,4%. Na uwagę zasługuje wysoka ocena warunków mieszkaniowych na terenie Gminy – aż 62,5% osób oceniło je wysoko. Powyżej połowy ocen bardzo dobrych i dobrych uzyskały jeszcze trzy dziedziny – dostępność do sportu i rekreacji (54,8%), placówki handlowe (51,6%) oraz bezpieczeństwo mieszkańców (51,3%).

Interesujące wyniki daje porównanie analizy ankiet **w podziale na płeć**. Zarówno u kobiet, jak i mężczyzn najwyższe oceny zyskały te same dziedziny, czyli oświata, warunki mieszkaniowe, sport, placówki handlowe i bezpieczeństwo, z tym, że w każdym przypadku panowie dali oceny wyraźnie wyższe niż panie. W przypadku ocen negatywnych, opinie kobiet pokrywają się z wynikami łącznymi, natomiast mężczyźni najniżej ocenili kanalizację, wodociągi i drogi, a rynek pracy znalazł się dopiero na czwartym miejscu. Generalnie oceny kobiet są bardziej krytyczne niż oceny mężczyzn.

Porównując wyniki badań **pod względem wieku uczestników**, wyraźnie widać różnice wynikające z potrzeb kolejnych pokoleń. Najmłodsza ankietowana grupa (18-29 lat) najwyżej oceniła te same czynniki, co wszyscy, z tą jednak różnicą, że dodatkowo, na trzecim miejscu, znalazły się przedszkola. Grupa ta skrytykowała, poza takimi samymi elementami, co pozostali, inne ważne dla niej dziedziny, jak gastronomia, handel, czy opieka zdrowotna. Grupa mieszkańców w wieku 30-39 lat z kolei zwraca już mniejszą „pozytywną” uwagę na przedszkola, a większą na placówki handlowe, natomiast pozostałe oceny pozytywne wystawia takim samym dziedzinom, co młodsi mieszkańcy. Oceny negatywne są zbieżne z ocenami ogółu. Osoby w wieku 40-49 lat najwyżej oceniły te same czynniki, co poprzednie grupy, ale już ponad 40% z nich pozytywnie oceniło stan środowiska naturalnego. Oceny negatywne są zbieżne z ocenami ogółu. **Dopiero mieszkańcy w wieku 50-59 i powyżej 60 lat okazali najwięcej zadowolenia z poziomu życia w Gminie, oceniając większość badanych czynników bardzo wysoko**. Średnia wystawionych przez nich łącznych ocen pozytywnych wynosi aż 48,5% (przy średniej dla wszystkich ankietowanych na poziomie 41%), a ocen negatywnych – 12,3% (przy aż 19,5% dla ogółu).

Dzieląc respondentów według uzyskanego wykształcenia, widać inną zależność – mianowicie **im wyższe wykształcenie, tym bardziej krytyczne podejście** (mniej ocen bardzo dobrych i dobrych, więcej złych i bardzo złych). Osoby z wyższym wykształceniem najgorzej oceniły kanalizację, drogi i wodociągi, a rynek pracy znalazł się na czwartym miejscu.

Mieszkańcy z wykształceniem podstawowym i zawodowym średnio mieli więcej ocen pozytywnych niż ogół mieszkańców (44,6% w stosunku do 41%) i nieco mniej od ogółu ocen negatywnych. Jeżeli chodzi wypowiedzi „bardzo dobre” i „dobre”, to na trzecim miejscu, po szkołach podstawowych i gimnazjach, znalazły się placówki handlowe, z kolei bezpieczeństwo znalazło się dopiero na 5-6 miejscu. Wypowiedzi negatywne w pierwszej kolejności dotyczyły dokładnie tych samych dziedzin, co ogół ankietowanych.

W podziale na **aktywności zawodowe**, najsilniejszą grupę stworzyli pracownicy etatowi (64,5%), przedsiębiorcy (20%) i niepracujący (13,6%). Odpowiedzi nie różniły się zbyt od wcześniejszych typów. We wszystkich przypadkach najniżej oceniano infrastrukturę drogową i wodno-kanalizacyjną oraz rynek pracy, a najwyżej oświatę, warunki mieszkaniowe, bezpieczeństwo oraz dostęp do sportu i rekreacji. Największy odsetek zarówno ocen pozytywnych, jak i negatywnych, był w grupie niepracujących, a łącznie **najkrytyczniejszą grupą okazali się przedsiębiorcy**.

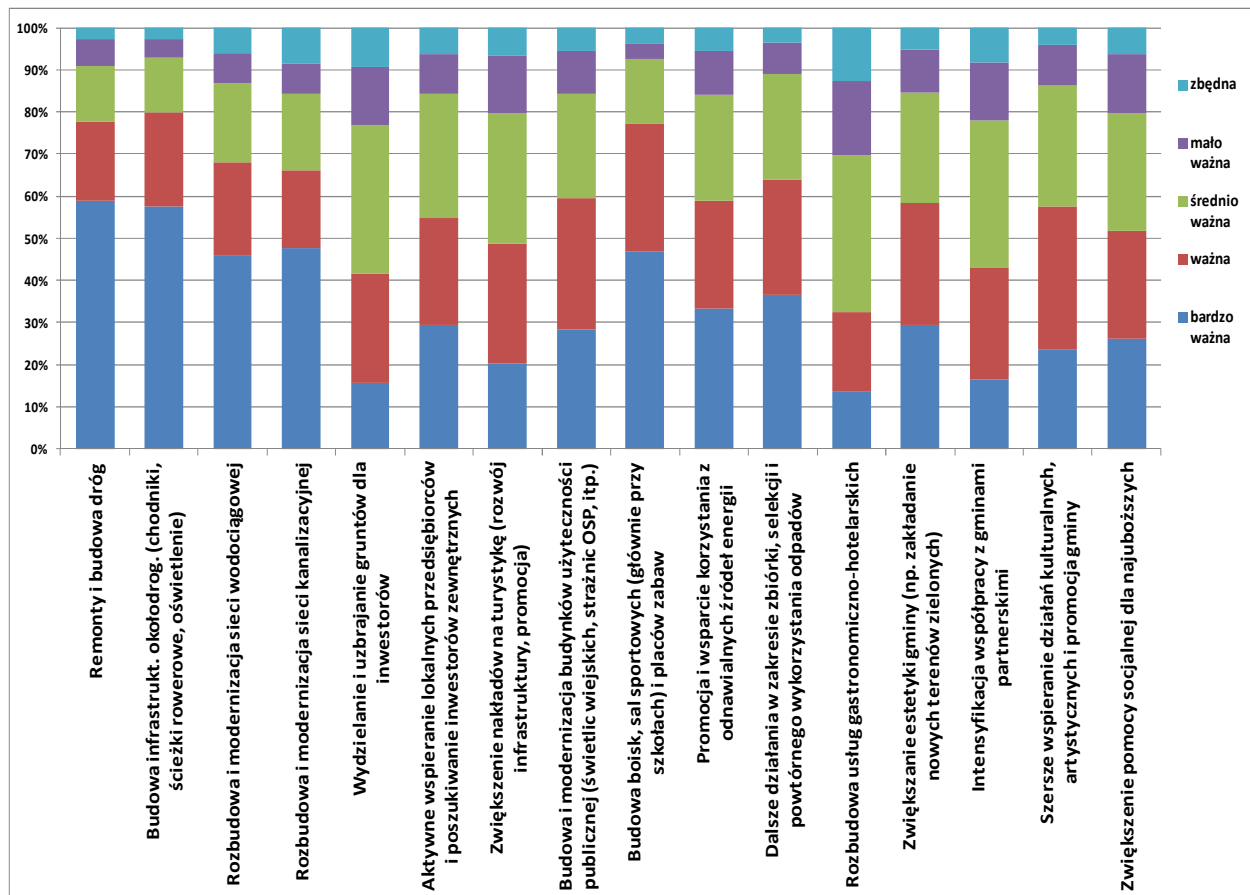
2.1.3. Ważność działań w gminie Białe Błota

W ramach tej samej ankiety oceniana była także ważność 16 grup działań w Gminie, m.in. remonty i budowa dróg, rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, rozwój infrastruktury i usług kulturalnych i rekreacyjnych. Respondenci oceniali według 5-stopniowej skali ważność poszczególnych działań:

1. Remonty i budowa dróg
2. Budowa infrastruktury okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie)
3. Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej
4. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej
5. Wydzielanie i uzbrajanie gruntów dla inwestorów
6. Aktywne wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych
7. Zwiększenie nakładów na turystykę (rozwój infrastruktury, promocja)
8. Budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej (świetlic wiejskich, strażnic OSP, itp.)
9. Budowa boisk, sal sportowych (głównie przy szkołach) i placów zabaw
10. Promocja i wsparcie korzystania z odnawialnych źródeł energii
11. Dalsze działania w zakresie zbiórki, selekcji i powtórnego wykorzystania odpadów
12. Rozbudowa usług gastronomiczno-hotelarskich
13. Zwiększanie estetyki gminy (np. zakładanie nowych terenów zielonych)
14. Intensyfikacja współpracy z gminami partnerskimi
15. Szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy
16. Zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych

Na Wykresie 2 przedstawiono wyniki części ankiety, dotyczącej pożądanых działań w gminie Białe Błota.

Wykres 2. Skala ważności poszczególnych działań gminy Białe Błota według jej mieszkańców

Biorąc pod uwagę, jakie dziedziny uzyskały najwięcej krytycznych głosów, nie jest zaskoczeniem, że dziedziny te jednocześnie zostały wskazane jako najważniejsze z punktu widzenia koncentracji wysiłków samorządu. **Za bardzo ważne i ważne prawie 80% respondentów uznało budowę i remonty dróg oraz infrastruktury okołodrogowej.** Z pewnością zaskoczeniem jest trzecie miejsce pozycji „budowa boisk, sal sportowych i placów zabaw”. Czwarte i piąte miejsca to rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Najbardziej zaskakujące jest, że dopiero na 12 miejscu znalazło się aktywne wspieranie lokalnych przedsiębiorców przez Gminę i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych, a przecież jest to działanie, mające na celu poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy, który został oceniony najniżej spośród wszystkich kryteriów w pytaniu 1.

Należy jeszcze odnotować, że działaniem, które zyskało zdecydowanie najwięcej głosów jako zbędne, była rozbudowa usług gastronomiczno-hotelarskich (12,8% głosów), a następnie wydzielanie i uzbrajanie gruntów dla inwestorów (9,4% głosów), co stoi w jawnej sprzeczności ze wspieraniem rozwoju gospodarczego przez Gminę.

Biorąc pod uwagę **kryterium płci** można odnotować, że opinie kobiet są zbieżne ze średnią dla wszystkich respondentów, natomiast wypowiedzi mężczyzn są nieco inne – pierwsze dwa miejsca ponownie zajmują drogi i infrastruktura okołodrogowa, ale odsetek głosów „za” był wyższy i sięgnął 84%. Interesujące jest, że na 4 miejscu, a więc przed inwestycjami w sieć wodociągową i kanalizacyjną, znalazły się „dalsze działania w

zakresie zbiórki, selekcji i powtórnego wykorzystania odpadów” (69,4%). Niewiele mniej głosów było za promocją i wsparciem korzystania z odnawialnych źródeł energii.

Również w przypadku odpowiedzi na omawiane pytanie widać zdecydowane różnice **pod względem wieku uczestników**, wynikające z potrzeb kolejnych pokoleń. Najmłodsza ankietowana grupa (18-29 lat) jako działanie najważniejsze wymieniła budowę boisk, sal sportowych i placów zabaw – aż 85,7% respondentów z tej grupy wiekowej jest tego zdania. Na drugim miejscu znalazła się budowa infrastruktury okołodrogowej, ale na trzecim budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej (świetlic wiejskich, strażnic OSP, itp.), a dopiero później gospodarka wodno-ściekowa i drogi gminne. Na ostatnim miejscu znalazła się intensyfikacja kontaktów z gminami partnerskimi (tylko 8,8% głosów). Grupy mieszkańców w wieku 30-39 lat i 40-49 lat z kolei wypowiadają się pod względem preferowanych dziedzin tak, jak średnia ogółu respondentów. Interesujące jest, że ta ostatnia grupa oddała sporo głosów na dziedzinę „zbędne”, w pierwszej kolejności rozbudowę usług gastronomiczno-hotelarskich oraz wyznaczanie i uzbrajanie gruntów pod inwestycje. Łącznie po ponad 10% głosów jako „zbędne” otrzymało aż 7 dziedzin. Osoby z najstarszych grup wiekowych najwięcej głosów oddały na infrastrukturę okołodrogową, ale na 2 miejscu, co interesujące, znalazły się dalsze działania w zakresie zbiórki, selekcji i powtórnego wykorzystania odpadów, co świadczy o wysokiej świadomości ekologicznej tej grupy mieszkańców. Nieliczne głosy „zbędne” oddano w tym przypadku tylko w 2 dziedzinach - rozbudowa usług gastronomiczno-hotelarskich oraz intensyfikacja kontaktów w gminami partnerskimi.

Jeżeli chodzi o rozkład wypowiedzi **według wykształcenia** respondentów, to preferencje osób z wykształceniem wyższym dotyczą dokładnie takich samych dziedzin, jak ogółu respondentów, z tym że sześć pierwszych preferowanych działań otrzymało zauważalnie więcej głosów. Podobnie było w przypadku osób z wykształceniem średnim i policealnym. Wypowiedzi osób z wykształceniem podstawowym i zawodowym nieco różnią się od średniej. Zdecydowanie na pierwszym miejscu znalazła się budowa boisk, sal sportowych i placów zabaw przed infrastrukturą okołodrogową oraz budową i modernizacją budynków użyteczności publicznej. Tylko te 2 dziedziny przekroczyły 70% wypowiedzi, co oznacza dużo mniejsze zdecydowanie odpowiadających z tej grupy w porównaniu z innymi.

Analizując wyniki w podziale na **aktywności zawodowe** nie dziwi fakt, że wypowiedzi pracowników etatowych są bardzo zbliżone do ogółu odpowiadających, ponieważ stanowili oni większość respondentów. Tak samo było w przypadku grupy przedsiębiorców. Inne były z kolei wypowiedzi rolników – ich zdaniem najpilniejsze tematy działań w Gminie to infrastruktura okołodrogowa oraz promocja i wsparcie korzystania z odnawialnych źródeł energii. Z kolei osoby niepracujące na 1 miejscu wymieniły budowę boisk, sal sportowych i placów zabaw.

2.1.4. Wskazanie najważniejszych działań w miejscu zamieszkania respondentów

W trzecim pytaniu respondenci zostali poproszeni o podanie najważniejszych działań na terenie ich sołectwa, na które powinny być w pierwszej kolejności wydatkowane środki z budżetu Gminy. Było to pytanie otwarte, więc odpowiadający mieli swobodę

wypowiedzi. W ankiecie było miejsce na wymienienie 5 działań. Wyniki tych badań zaprezentowano poniżej.

Białe Błota

- Drogi - 99 wypowiedzi
- Basen - 58
- Place zabaw - 27
- Opieka zdrowotna - 22
- Kanalizacja - 22
- Bezpieczeństwo - 22
- Komunikacja - 21
- Chodniki - 16
- Żłobek - 13
- Ścieżki rowerowe - 13
- Wodociągi - 12
- Sport - 11
- Estetyka gminy - 10
- Oświetlenie - 10
- Przedszkola - 9
- Wsparcie przedsiębiorców - 9
- Schronisko dla zwierząt - 9

Ciele

- Drogi - 17
- Basen - 8
- Komunikacja - 7
- Ścieżki rowerowe - 6
- Kanalizacja - 6
- Szkoła - 5
- Sport - 4
- Opieka zdrowotna - 3
- Boiska -
- Oświetlenie - 3
- Autobus - 3
- Place zabaw - 3

Kruszyn Krajeński

- Drogi - 19
- Ścieżki rowerowe - 7
- Opieka zdrowotna - 6
- Basen - 5
- Kanalizacja - 4
- Oświetlenie - 4
- Boiska - 3
- Komunikacja - 3
- Chodniki - 2
- Bezpieczeństwo - 2

Lisi Ogon

- Drogi - 8
- Kanalizacja - 7
- Oświetlenie - 3
- Bezpieczeństwo - 2

Łochowice

- Drogi - 13
- Kanalizacja - 10
- Przedszkole państwowe - 4
- Basen - 4
- Odnawialne źródła energii - 3
- Market - 3

Łochowo

- Drogi - 115
- Kanalizacja - 94
- Oświetlenie - 54
- Wodociągi - 49
- Gaz - 26
- Chodniki - 23
- Bezpieczeństwo - 21
- Basen - 18
- Komunikacja - 18
- Przedszkola - 17
- Jakość wody - 17
- Placówka handlowa - 15
- Place zabaw - 14
- Kultura - 11

Murowaniec

- Drogi - 27
- Oświetlenie - 13
- Chodniki - 8
- Boiska - 8
- Świetlica - 8
- Kanalizacja - 7
- Ścieżki rowerowe - 6
- Basen - 5
- Place zabaw - 5

Prądki

- Kanalizacja - 4
- Drogi - 4
- Gaz - 3

Przyłęki

- Drogi - 7
- Ścieżki rowerowe - 5

- Oświetlenie - 5
- Rozbudowa szkoły - 5
- Chodniki - 4
- Komunikacja - 3
- Kanalizacja - 3

Trzciniec

- Kanalizacja - 1
- Drogi - 1
- Basen - 1

Zielonka

- Drogi - 17
- Kanalizacja - 7
- Sport 7
- Ścieżki rowerowe - 6
- Basen - 6
- Gaz - 5
- Świetlica - 3
- Opieka zdrowotna – 3.

Ostatnie pytanie w ankiecie brzmiało: „**Co jest dla Pani/Pana najważniejsze w gminie Białe Błota?**”. Było to pytanie otwarte, ale ograniczeniem było to, że należało odpowiedzieć jednym słowem.

Olbrzymia większość respondentów odpowiedziała, że **najważniejsze jest bezpieczeństwo**. Tylko pojedyncze wypowiedzi dotyczyły stanu dróg i komunikacji publicznej.

2.2. Analiza SWOT²

Analiza SWOT jest swego rodzaju pomostem między raportem o stanie Gminy a strategią jej rozwoju - zidentyfikowane silne i słabe strony oraz możliwości i zagrożenia są podsumowaniem obecnej sytuacji Gminy, a jednocześnie wstępem do określenia perspektyw jej rozwoju, który powinien bazować na posiadanych własnych atutach oraz szansach, pojawiających się w otoczeniu.

Poniżej zaprezentowana analiza SWOT w przypadku gminy Białe Błota miała pogłębiony charakter – zarówno czynniki wewnętrzne (silne i słabe strony), jak i zewnętrzne (szanse i zagrożenia) zostały nie tylko wymienione (jak to ma miejsce w olbrzymiej większości strategii gminnych), ale dokonana została ich hierarchizacja w celu wykazania, które z nich będą miały najistotniejszy wpływ na przyszły rozwój Gminy. Została tu przeprowadzona krzyżowa analiza wzajemnego, potencjalnego oddziaływania poszczególnych czynników, których dodatni bądź ujemny wpływ może

² W teoretycznej części opracowania wykorzystano m.in. następujące materiały: T. Domański: *Strategiczne planowanie rozwoju gospodarczego gminy*, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 2000; K. Oblój: *Strategia organizacji – W poszukiwaniu trwałej przewagi konkurencyjnej*, PWE, Warszawa 1998; E. Bończyk-Kucharczyk, K. Herbst, K. Chmura: *Jak władze lokalne mogą wspierać przedsiębiorczość*, Polska Fundacja Promocji Małych i Średnich Przedsiębiorstw, Warszawa 1998.

być potęgowany lub osłabiany poprzez wpływ innych czynników (np. wykorzystanie silnej strony może być osłabione przez negatywny wpływ zewnętrzny, a szansa zewnętrzna nie będzie mogła być wykorzystana z powodu wewnętrznych słabości).

Dzięki kwantyfikacji wpływu poszczególnych czynników wewnętrznych i zewnętrznych na sytuację Gminy, możliwa była konfrontacja łącznych wartości sił sprzyjających i utrudniających rozwój, i w rezultacie wskazanie zalecanego charakteru strategii rozwoju gminy Białe Błota, adekwatnego dla jej pozycji strategicznej.

Jako dane wejściowe w analizie zostały wykorzystane wyniki przeprowadzonych wywiadów i badań ankietowych.

2.2.1. Analiza SWOT/TOWS – opis metody

Zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu (w tym przypadku gminy) oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych jest klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza:

- S – Strengths (atuty, silne strony)
- W – Weaknesses (problemy, słabości)
- O – Opportunities (szanse, możliwości)
- T – Threats (zagrożenia).

Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz o dostrzeganych barierach rozwojowych. Zwraca jednocześnie uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

Wbrew powszechnym opiniom, analiza silnych stron, słabości oraz szans i zagrożeń nie jest tylko narzędziem diagnostycznym, lecz na podstawie tej analizy rozwinęły się metody, pozwalające na wyznaczenie w usystematyzowany sposób opcji strategicznego działania organizacji (firmy, gminy). Jedną z takich metod, oferujących coś więcej niż tylko ogólny kierunek działania, wyrażający się w stwierdzeniu „wzmacniaj silne strony, wykorzystując szanse i jednocześnie eliminuj słabe strony, omijając zagrożenia” jest analiza SWOT/TOWS.

Analiza ta składa się następujących etapów:

1) Wskazanie czynników determinujących rozwój gminy:

- czynniki zewnętrzne względem wspólnoty: szanse i zagrożenia
- czynniki wewnętrzne: mocne i słabe strony gminy.

Aby na podstawie wyników interakcji występujących w modelu SWOT/TOWS można było wyciągać wnioski, dotyczące najbardziej efektywnego typu strategii w konkretnej konfiguracji gmina-otoczenie, przy wyznaczaniu silnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń, niezbędne jest spełnienie jednego z dwóch warunków:

- istotność (waga) poszczególnych składników analizy SWOT dla rozwoju gminy musi być zbliżona

- gdy spełnienie powyższego warunku jest niemożliwe, należy poszczególnym czynnikom przypisać wagi, określające ich istotność z punktu widzenia ich wpływu na możliwość rozwoju gminy.

2) Badanie relacji zachodzących między silnymi i słabymi stronami a szansami i zagrożeniami, w układach „od wewnątrz na zewnątrz” i „z zewnątrz do wewnątrz”:

- Macierz SWOT służy do badania wpływu czynników wewnętrznych na czynniki zewnętrzne, co można sprowadzić do próby odpowiedzenia na pytania:
 - A- Czy silne strony pozwolą wykorzystać szanse, które mogą wystąpić?
 - B- Czy słabości nie pozwolą na wykorzystanie mogących się pojawić szans?
 - C- Czy silne strony pozwolą na przewycięzenie mogących wystąpić zagrożeń?
 - D- Czy słabości wzmocnią siłę oddziaływania mogących wystąpić zagrożeń?

Macierz SWOT		Czynniki zewnętrzne	
		Szanse	Zagrożenia
Czynniki wewnętrzne	Silne strony	A	C
	Słabe strony	B	D

- Macierz TOWS odpowiada podejściu „z zewnątrz do wewnątrz”, gdzie wskazuje się odpowiedzi na pytania:
 - A- Czy szanse spotęgują silne strony?
 - B- Czy szanse pozwalają przewyciężyć słabości?
 - C- Czy zagrożenia osłabiają silne strony?
 - D- Czy zagrożenia spotęgują występujące słabości?

Macierz TOWS		Czynniki wewnętrzne	
		Silne strony	Słabe strony
Czynniki Zewnętrzne	Szanse	A	B
	Zagrożenia	C	D

W tabelach SWOT oraz TOWS na przecięciu odpowiedniego wiersza i kolumny wstawiamy cyfrę w zależności od powiązań pomiędzy rozpatrywaną parą czynników. Do określania siły zależności pomiędzy czynnikami można wykorzystać trzystopniową skalę liczbową: 0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność.

3) Po zdefiniowaniu relacji zachodzących między poszczególnymi elementami, sumujemy cyfry w kolumnach i wierszach. Dzięki temu otrzymujemy hierarchię zidentyfikowanych czynników w ramach każdej z grup – „silne strony”, „słabe strony”, „szanse”, „zagrożenia”, a więc odpowiedź na pytanie, które czynniki są najbardziej znaczące i wobec tego powinniśmy je w pierwszej kolejności brać pod uwagę przy planowaniu przyszłości gminy.

- 4) Wyznaczenie (na podstawie wyników uzyskanych w poprzednim etapie) jednej z czterech strategii działania.

Zsumowanie wszystkich stwierdzonych interakcji (ćwiartka „A” z macierzy SWOT + ćwiartka „A” z macierzy TOWS, itd.) i porównanie uzyskanych sum otrzymanej macierzy wyborów strategicznych, pozwala znaleźć odniesienie sytuacji gminy (przez wskazanie ćwiartek dominujących i odpowiadających im postulowanych charakterów strategii rozwoju). Uzyskane wyniki są wpisywane do zestawienia zbiorczego, którego przykład przedstawiono poniżej.

Macierz wyborów strategicznych	Silne strony	Słabe strony
Szanse	Strategia dynamiczna (inaczej: agresywna) (maxi - maxi)	Strategia konkurencji (mini - maxi)
	<i>Wykorzystanie okazji przy pomocy silnych stron</i>	<i>Przewycięzanie słabości w celu wykorzystania okazji</i>
Zagrożenia	Strategia konserwatywna (maxi - mini)	Strategia defensywna (mini - mini)
	<i>Wykorzystanie mocnych stron, aby poradzić sobie z zagrożeniami lub żeby ich unikać</i>	<i>Rezygnacja z pewnych działań, przetrwanie</i>

2.2.2. Czynniki analizy SWOT/TOWS dla gminy Białe Błota

W przypadku gminy Białe Błota przygotowano dwa zestawienia czynników o charakterze wewnętrznym, czyli silnych i słabych stron:

- 1) Pierwsza, bardzo obszerna lista zawiera kilkadziesiąt czynników, pogrupowanych w 15 obszarów funkcjonalnych Gminy. Wstępna propozycja zestawienia została sporządzona przez konsultantów na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych i wywiadów. Następnie została ona zweryfikowana podczas spotkania z pracownikami Urzędu Gminy i jednostek gminnych oraz podczas spotkań w grupach roboczych.

Lista ta przedstawia się następująco:

SILNE STRONY (ATUTY)³

Położenie, ogólne warunki życia:

- Korzystne położenie w bezpośrednim sąsiedztwie dużego miasta
- Korzystne położenie komunikacyjne – ważne drogi krajowe, kolej, lotnisko
- Dobre warunki do mieszkania, mieszka się spokojnie
- Walory środowiskowe - duża lesistość gminy, Kanał Północnonotecki
- Duży rozwój Gminy w ostatnich latach (zarówno mieszkalnictwo, jak i gospodarka)

Zagospodarowanie przestrzenne:

- Dużo wolnej przestrzeni w Gminie, dostępność terenów pod zabudowę (gleby V, VI klasy)
- Ciągły rozwój Gminy, duży obrót gruntami, wciąż rosnąca liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy (liderzy: Łochowo, Kruszyn, Zielonka, Przyłęki)
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2010 roku – porządkuje przestrzeń Gminy, wyznaczając tereny pod zabudowę mieszkaniową i gospodarczą; coraz więcej miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Drogi i komunikacja:

- Rozbudowana infrastruktura drogowa, dostęp do krajowej sieci dróg
- Widoczna poprawa stanu sieci dróg gminnych
- Dobre połączenie Białych Błot, Łochowa, Murowańca z Bydgoszczą (Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej w Bydgoszczy, PKS-y, prywatne busy)

Pozostała infrastruktura techniczna:

- Prawie pełna infrastruktura techniczna w Białych Błotach
- Duże zasoby wody pitnej (złoża podziemne)

Gospodarka odpadami:

- Rozwiązana kwestia odpadów stałych – porozumienie z Międzygminnym Kompleksem Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. w Bydgoszczy (spółka miasta)

³ W kilku przypadkach czynniki o podobnym charakterze występują zarówno po stronie atutów, jak i słabych stron. Jest to dopuszczalne, ponieważ po pierwsze przy analizie wewnętrznej brano pod uwagę nie tylko ściśle zdefiniowane słabości, ale także problemy i potrzeby, a po drugie w ramach tego samego zagadnienia mogą występować zarówno atuty, jak i słabości lub elementy do zrealizowania. Wobec tego na przykład w dziale „Drogi i komunikacja” w atutach jest mowa o widocznej poprawie stanu dróg gminnych, natomiast w słabościach/problemach/potrzebach – o potrzebie budowy wielu nowych dróg.

Czystość, środowisko:

- Wyznaczono obszar Natura 2000 na terenie Gminy, projektowany jest kolejny
- Duża dbałość Gminy o zieleni, estetykę

Oświata:

- Dobra baza lokalowa, dobre wyposażenie placówek, szkoły są nowoczesne
- Wysoki poziom nauczania, dobre wyniki
- Duża liczba zajęć pozalekcyjnych
- Żłobek
- Odczucie bardzo dobrego dbania przez Gminę o oświatę (szczególnie w porównaniu do innych JST)

Kultura:

- Bogata oferta spędzania wolnego czasu, sporo imprez
- Aktywne świetlice wiejskie
- Oferty dodatkowe oprócz oferty Domu Kultury (np. szkoła tańca)

Sport, rekreacja:

- Dobra baza (sale sportowe, stadion lekkoatletyczny, boiska)
- Bardzo bogata oferta spędzania wolnego czasu, sporo imprez
- Rozwój klubów sportowych (piłka nożna, judo, tenis stołowy, siatkówka)
- Dogodne warunki do rozwoju rekreacji (lasy, kanał)

Handel, gastronomia, baza noclegowa:

- Zadowalająca oferta – są sklepy sieciowe, hotele, restauracje, bary
- Wystarczająca oferta podstawowych usług dla ludności, szczególnie w Białych Błotach

Zdrowie, pomoc społeczna:

- Dobrze działająca przychodnia w Łochowie i Białych Błotach,
- Dobrze zorganizowana praca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, wiele aktywnych form wsparcia
- Dobrze zorganizowane usługi dla osób niepełnosprawnych – Warsztat Terapii Zajęciowej, Zakład Aktywności Zawodowej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Centrum Integracji i Rehabilitacji

Bezpieczeństwo:

- Zadowalający poziom bezpieczeństwa w opinii większości mieszkańców
- Sprawnie funkcjonująca Ochotnicza Straż Pożarna w Łochowie

Gospodarka:

- Korzystne położenie Gminy z punktu widzenia prowadzenia działalności gospodarczej (przy dużym mieście, dogodne połączenia drogowe i kolejowe)

- Wolne tereny pod aktywizację gospodarczą
- Atrakcyjne ceny gruntów
- Niższe podatki powodują przenoszenie się firm z Bydgoszczy
- Dużo firm różnej wielkości z różnych branż (produkcja, spedycja, handel)
- Duże tradycje rzemieślnicze

Aktywność społeczna:

- Zintegrowana lokalna społeczność w gronie sąsiadów i dłużej zamieszkujących mieszkańców oraz wokół szkół
- Dobrze zorganizowani seniorzy

Zarządzanie Gminą, organizacja Urzędu Gminy:

- Dobra obsługa mieszkańców przez UG
- Dobra współpraca UG z firmami
- Dobra współpraca instytucji: UG, Policja, parafie, oświata, sołectwa, OPS, itp.
- Władze Gminy reagują na interwencje i propozycje mieszkańców.
- Koszty funkcjonowania administracji (wydatki bieżące w rozdziale „Urzędy gmin”) są znacznie niższe niż w innych gminach.

SŁABE STRONY (PROBLEMY, POTRZEBY)**Zagospodarowanie przestrzenne:**

- Miejscami chaos urbanistyczny, uciążliwość sąsiedztwa funkcji mieszkaniowej i funkcji gospodarczej (błąd w planowaniu w przeszłości)
- Zbyt mała powierzchnia Gminy (kilkanaście procent) jest pokryta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (problem dla właścicieli nieruchomości z ich uzbrojeniem), bardzo duże rozdrobnienie planów
- Nierównomierny rozwój miejscowości (dobrze rozwinięta infrastruktura w Białych Błotach i Trzcińcu, słabo – w pozostałych miejscowościach)
- Brak centrum Białych Błot, ładnego skweru, deptaku
- Brak parku gminnego

Drogi i komunikacja:

- Nieutwardzonych ok. 240 km dróg gminnych
- Duże roszczenia ze strony nowych mieszkańców, dotyczące budowy dróg dojazdowych do ich domów
- Braki chodników i oświetlenia, szczególnie na nowych terenach mieszkaniowych
- Zbyt mało ścieżek rowerowych, szczególnie do szkół, boisk
- Brak komunikacji autobusowej wewnątrz Gminy

Czystość, środowisko:

- Problem wysokiej emisji (zadymienie, zapylenie), szczególnie w Białych Błotach

- Problem hałasu drogowego (droga krajowa) w Białych Błotach, Zielonce (Gmina popiera mieszkańców w sporze z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad o budowę ekranów akustycznych)
- Dzikie wysypiska śmieci, nielegalne wyrzucanie głównie do lasów (nowa ustawa „śmieciowa” powinna rozwiązać ten problem)

Pozostała infrastruktura techniczna:

- Wodociągi - nie wszędzie są (np. Kruszyn Krajeński), zbyt mała przepustowość sieci wodociągowej
- Kanalizacja – jeszcze duże potrzeby budowy sieci
- Znaczne straty wody z wodociągów (kradzieże, wycieki)
- Brak sieci gazowej w wielu miejscowościach

Oświata:

- Wysokie koszty utrzymania oświaty w stosunku do otrzymywanej subwencji oświatowej
- Przepelnienie szkół, niewystarczająca baza lokalowa
- Problemy z dowozami szkolnymi: problem odwozów dzieci po zajęciach pozalekcyjnych ogranicza korzystanie z tych zajęć

Kultura:

- Brak własnego obiektu Gminnego Centrum Kultury w Białych Błotach, obecnie użytkowane pomieszczenia są za małe
- Niewystarczająca oferta Centrum Kultury, szczególnie brak oferty dla młodzieży ponadgimnazjalnej (zajęć, oferty kulturalnej)
- Brak świetlic w Murowańcu i Przyłękach - brak oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży
- Zbyt małe wykorzystanie potencjału świetlic wiejskich (za mało aktywne, więcej robią szkoły)
- Zbyt małe uczestnictwo mieszkańców w imprezach kulturalnych (często spowodowane niewystarczającą promocją imprez)

Sport, rekreacja:

- Brak skate parków
- Brak pływalni
- Zbyt małe wykorzystanie Orlików
- Zły stan części boisk wiejskich (Lisi Ogon, Murowaniec, Kruszyn Krajeński)
- Zbyt mało placów zabaw w Białych Błotach
- Niezagospodarowane brzegi jeziora
- Niewykorzystany potencjał kanału, zaniedbany (problem – różne jego fragmenty podlegają 2 różnym Regionalnym Zarządom Gospodarki Wodnej)
- Zbyt małe uczestnictwo mieszkańców w imprezach sportowo-rekreacyjnych

Handel, gastronomia, usługi:

- Niezadawalająca oferta usług dla ludności w Łochowie

Zdrowie, pomoc społeczna:

- Niezadawalająca opieka zdrowotna w szkołach w Białych Błotach i Łochowie
- Problemy lokalowe OPS – wzrastają w miarę wzrostu liczby ludności Gminy i dokładania nowych zadań samorządom w zakresie pomocy społecznej
- Potrzeba schroniska dla osób bezdomnych (prowadzonego przy udziale osób bezdomnych)
- Brak mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych
- Dynamiczny wzrost liczby osób starszych, wymagających usług opiekuńczych

Bezpieczeństwo:

- Przeciętny poziom bezpieczeństwa drogowego
- Zbyt mała liczba policjantów w posterunku, policjanci są za mało widoczni
- Zbyt mała skala monitoringu wizyjnego
- Wandalizm (niszczenie przystanków, zaśmiecanie lasów, graffiti), policja słabo reaguje (np. Murowaniec)
- Liczne kradzieże na budowach

Aktywność społeczna:

- Słaba integracja mieszkańców, szczególnie nowych
- Roszczeniowa postawa nowych mieszkańców (a często się nie meldują!)

Gospodarka:

- Brak wytyczonych dużych terenów pod aktywizację gospodarczą na terenie Gminy
- Ograniczone moce energetyczne (w przypadku pojawienia się dużych inwestorów)
- Kierunki kształcenia okolicznych szkół ponadgimnazjalnych i wyższych nieadekwatne do rynku pracy

Zarządzanie Gminą, organizacja Urzędu Gminy:

- Urząd Gminy – bardzo złe warunki lokalowe, brak USC, brak sali sesyjnej, praca w przepełnionych pokojach!
- Za mało pracowników w referatach z rosnącą liczbą zadań (głównie w wyniku złych warunków lokalowych)

- 2) Druga lista zawiera syntetyczne zestawienie najistotniejszych z w/w czynników i została sporządzona w drodze licznych dyskusji:

SILNE STRONY (ATUTY)

- Korzystne położenie do życia i prowadzenia działalności gospodarczej w obrębie aglomeracji bydgoskiej
- Duże walory środowiska naturalnego
- Prężny rozwój ludnościowy i gospodarczy Gminy w ostatnich latach
- Dostępne tereny pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową
- Wysoki poziom i nowoczesna baza oświaty
- Szeroka oferta spędzania wolnego czasu

SŁABE STRONY (PROBLEMY)

- Niezadowalający stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej
- Zbyt małe pokrycie terenu Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- Niewystarczająco rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna
- Niewystarczająca baza szkolna (szkoła w Przyłękach)
- Zbyt małe wykorzystanie (zagospodarowanie) atrakcji środowiska (wody, lasy)
- Zbyt mała integracja i aktywność społeczna mieszkańców.

Powyższa lista silnych i słabych stron posłużyła do zbadania relacji, zachodzących między nimi a zewnętrznymi szansami i zagrożeniami.

Zestawienie szans i zagrożeń, sporządzone w drodze uzgodnień w ramach prac zespołów roboczych, przedstawia się następująco:

SZANSE (MOŻLIWOŚCI)

- Możliwość pozyskania środków pomocowych, przede wszystkim unijnych
- Napływ zewnętrznego kapitału – nowe inwestycje gospodarcze
- Napływ ludności – rozwój systemu społeczno-ekonomicznego Gminy
- Współpraca w ramach aglomeracji bydgoskiej
- Rosnące zainteresowanie społeczeństwa różnymi formami spędzania wolnego czasu
- Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych

ZAGROŻENIA

- Ograniczone środki finansowe na realizację zwiększonych zadań samorządów
- Niestabilny system prawny w odniesieniu do funkcjonowania samorządów

- Spowolnienie gospodarcze - mniejsza aktywność gospodarcza, mniejsze dochody podatkowe
- Konkurencja okolicznych gmin w pozyskiwaniu mieszkańców i inwestycji gospodarczych
- Odpływ mieszkańców do większych ośrodków i za granicę
- Degradacja środowiska przez człowieka.

2.2.3. Macierz SWOT/TOWS dla gminy Białe Błota

Jak wcześniej wspomniano, w tabelach SWOT oraz TOWS na przecięciu odpowiedniego wiersza i kolumny wstawiono cyfrę w zależności od powiązań pomiędzy rozpatrywaną parą elementów. Do określania siły zależności pomiędzy czynnikami wykorzystano trzystopniową skalę liczbową: 0 - brak związku, 1 - przeciętna zależność, 2 - silna zależność. Po zdefiniowaniu relacji zachodzących między poszczególnymi elementami zsumowano cyfry w kolumnach i wierszach.

1) Macierz SWOT - badanie wpływu czynników wewnętrznych na czynniki zewnętrzne

Tabela 1. Wyniki macierzy SWOT

MACIERZ SWOT		Czynniki zewnętrzne															
		Szanse							Zagrożenia								
		Możliwość pozyskania środków pomocowych	Napływ zewnętrznego kapitału	Napływ ludności	Współpraca w ramach aglomeracji bydgoskiej	Rosnące zainteresowanie społeczeństwa różnymi formami spędzania wolnego czasu	Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych	Σ	Ograniczone środki finansowe na realizację z większych zadań samorządów	Niestabilny system prawny w odniesieniu do funkcjonowania samorządów	Spowolnienie gospodarcze - mniejsza aktywność gosp., mniejsze dochody podatkowe	Konkurencja okolicznych gmin w pozyskiwaniu mieszkańców i inwestycji gospodarczych	Odplyw mieszkańców do większych ośrodków i za granicę	Degradacja środowiska przez człowieka	Σ	ΣΣ	
Czynniki wewnętrzne	Silne strony	Korzystne położenie do życia i prowadzenia działalności gospodarczej w obrębie aglomeracji bydgoskiej	2	2	2	2	1	1	10	1	0	2	2	2	1	8	18
	Duże walory środowiska naturalnego	1	1	2	1	2	0	7	0	0	0	2	1	1	4	11	
	Prężny rozwój ludnościowy i gospodarczy Gminy w ostatnich latach	2	2	2	1	1	1	9	2	0	2	2	2	2	10	19	
	Dostępne tereny pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową	1	2	2	1	0	0	6	2	0	1	2	1	1	7	13	
	Wysoki poziom i nowoczesna baza oświaty	0	0	2	1	1	1	5	0	0	0	2	1	0	3	8	
	Szeroka oferta spędzania wolnego czasu	0	1	2	1	2	1	7	0	0	0	2	1	0	3	10	
	Σ	6	8	12	7	7	4	44	5	0	5	12	8	5	35	79	
Słabe strony	Niezadawalający stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej	0	2	2	1	1	0	6	2	0	1	2	1	2	8	14	
Zbyt małe pokrycie terenu Gminy mpzp	1	2	2	1	0	0	6	1	0	1	2	1	2	7	13		
Niewystarczająco rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna	1	2	2	1	0	0	6	2	0	1	2	1	2	8	14		
Niewystarczająca baza szkolna	0	1	2	0	0	0	3	2	0	1	2	1	0	6	9		
Zbyt małe wykorzystanie atrakcji środowiska	0	0	2	1	2	0	5	1	0	1	2	1	1	6	11		
Zbyt mała integracja i aktywność społeczna mieszkańców	1	0	1	1	2	2	7	0	0	0	1	1	1	3	10		
Σ	3	7	11	5	5	2	33	8	0	5	11	6	8	38	71		
ΣΣ	9	15	23	12	12	6	77	13	0	10	23	14	13	73	150		

2) Macierz TOWS - badanie wpływu czynników zewnętrznych na czynniki wewnętrzne

Tabela 2. Wyniki macierzy TOWS

MACIERZ TOWS		Czynniki wewnętrzne															
		Silne strony							Słabe strony								
		Korzystne połączenie do życia i prowadzenia działalności gospodarczej w obrębie aglomeracji bydgoskiej	Duże walory środowiska naturalnego	Prężny rozwój ludnościowy i gospodarczy Gminy w ostatnich latach	Dostępne tereny pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową	Wysoki poziom i nowoczesna baza oświaty	Szeroka oferta spędzania wolnego czasu	Σ	Niezadawalający stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej	Zbyt małe pokrycie terenu Gminy mpzp	Niewystarczająco rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna	Niewystarczająca baza szkolna	Zbyt małe wykorzystanie atrakcji środowiska	Zbyt mała integracja i aktywność społeczna mieszkańców	Σ	ΣΣ	
Czynniki zewnętrzne	Szanse	Możliwość pozyskania środków pomocowych	2	2	2	1	2	2	11	2	2	2	2	2	1	11	22
		Napływ zewnętrznego kapitału	1	0	2	1	1	1	6	1	1	1	1	1	0	5	11
		Napływ ludności	0	0	2	1	1	1	5	1	1	1	0	1	1	5	10
		Współpraca w ramach aglomeracji bydgoskiej	2	1	2	1	1	2	9	1	1	1	1	1	1	6	15
		Rosnące zainteresowanie społeczeństwa różnymi formami spędzania wolnego czasu	1	2	0	0	0	2	5	0	0	0	0	2	1	3	8
		Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych	1	2	1	0	1	2	7	0	0	0	0	1	2	3	10
		Σ	7	7	9	4	6	10	43	5	5	5	4	8	6	33	76
	Zagrożenia	Ograniczone środki finansowe na realizację zwiększonych zadań samorządów	0	1	2	1	2	2	8	2	2	2	2	2	1	11	19
		Niestabilny system prawny w odniesieniu do funkcjonowania samorządów	0	0	1	1	1	0	3	1	1	1	1	0	1	5	8
		Spowolnienie gospodarcze - mniejsza aktywność gosp., mniejsze dochody podatkowe	0	1	2	0	1	1	5	2	2	2	2	2	1	11	16
		Konkurencja okolicznych gmin w pozyskiwaniu mieszkańców i inwestycji gospodarczych	1	0	2	0	0	0	3	1	1	1	0	1	0	4	7
		Odpływ mieszkańców do większych ośrodków i za granicę	0	0	2	0	0	1	3	1	1	1	0	1	1	5	8
		Degradacja środowiska przez człowieka	0	2	2	1	0	0	5	0	1	2	0	2	0	5	10
		Σ	1	4	11	3	4	4	27	7	8	9	5	8	4	41	68
ΣΣ	8	11	20	7	10	14	70	12	13	14	9	16	10	74	144		

3) Hierarchizacja czynników wewnętrznych i zewnętrznych

Zsumowanie wartości, nadanych poszczególnym silnym i słabym stronom oraz szansom i zagrożeniom pozwoliło na określenie hierarchii czynników z punktu widzenia ich wpływu na przyszły rozwój Gminy. Hierarchia ta jest następująca:

SILNE STRONY (ATUTY)

L.p.	Czynnik	Ocena
1	Prężny rozwój ludnościowy i gospodarczy Gminy w ostatnich latach	19
2	Korzystne położenie do życia i prowadzenia działalności gospodarczej w obrębie aglomeracji bydgoskiej	18
3	Dostępne tereny pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową	13
4	Duże walory środowiska naturalnego	11
5	Szeroka oferta spędzania wolnego czasu	10
6	Wysoki poziom i nowoczesna baza oświaty	8

SŁABE STRONY (PROBLEMY)

L.p.	Czynnik	Ocena
1	Niezadawalający stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej	14
2	Niewystarczająco rozwinięta sieć wodno-kanalizacyjna	14
3	Zbyt małe pokrycie terenu Gminy mpzp	13
4	Zbyt małe wykorzystanie (zagospodarowanie) atrakcji środowiska (wody, lasy)	11
5	Zbyt mała integracja i aktywność społeczna mieszkańców	10
6	Niewystarczająca baza szkolna	9

SZANSE (MOŻLIWOŚCI)

L.p.	Czynnik	Ocena
1	Możliwość pozyskania środków pomocowych, przede wszystkim unijnych	22
2	Współpraca w ramach aglomeracji bydgoskiej	15
3	Napływ zewnętrznego kapitału – nowe inwestycje gospodarcze	11
4	Napływ ludności – rozwój systemu społeczno-ekonomicznego Gminy	10
5	Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych	10
6	Rosnące zainteresowanie społeczeństwa różnymi formami spędzania wolnego czasu	8

ZAGROŻENIA

L.p.	Czynnik	Ocena
1	Ograniczone środki finansowe na realizację zwiększonych zadań samorządów	19
2	Spowolnienie gospodarcze - mniejsza aktywność gospodarcza, mniejsze dochody podatkowe	16
3	Degradacja środowiska przez człowieka	10
4	Niestabilny system prawny w odniesieniu do funkcjonowania samorządów	8
5	Odpływ mieszkańców do większych ośrodków i za granicę	8
6	Konkurencja okolicznych gmin w pozyskiwaniu mieszkańców i inwestycji gospodarczych	7

Z przedstawionych wyżej danych wynika, że:

- Największe atuty Gminy to:
 - prężny rozwój Gminy w ostatnich latach, wyrażający się przede wszystkim dużym wzrostem liczby mieszkańców, przedsiębiorstw i inwestycji gminnych, spowodowany wieloma czynnikami, w tym przede wszystkim atrakcyjnym położeniem, dostępnością terenów inwestycyjnych, przedsiębiorczością mieszkańców i aktywną działalnością samorządu
 - korzystne położenie - graniczenie z dużym miastem wojewódzkim, dostęp do ważnych szlaków komunikacyjnych, co stwarza dobre warunki do zamieszkania i prowadzenia biznesu; przynależność do aglomeracji bydgoskiej w perspektywie kilku lat powinna przynieść wymierne efekty, wynikające z zacieśniającej się współpracy wielu samorządów i pozyskania środków dotacyjnych na wspólne przedsięwzięcia
 - dostępność terenów pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową, co jest podstawą zarówno rozwoju gospodarczego, jak i osiedlania się nowych mieszkańców.

Kolejny istotny atut Gminy to atrakcyjne środowisko naturalne – duża lesistość, Kanał Północnonotecki, jezioro, którego wykorzystanie może przynieść wiele korzyści dla mieszkańców i stać się magnesem dla gości weekendowych. Należy także wspomnieć o szerokiej ofercie spędzania wolnego czasu, organizowanej przez jednostki kultury, sportu i rekreacji. Ostatnią, ale także bardzo istotną silną stroną Gminy jest wysoki poziom oświaty (znajdujący wyraz w wynikach testów uczniów klas VI i egzaminów gimnazjalnych), do czego z pewnością przyczynia się nowoczesna baza lokalowa.

- Jeżeli chodzi o słabe strony (problemy), to pięć z nich ma zbliżone znaczenie; prawie wszystkie mogłyby być w perspektywie kilku lat rozwiązane, gdyby dostępne były wystarczające środki. Chodzi tutaj o stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej, niewystarczająco rozwiniętą sieć wodno-kanalizacyjną (duże potrzeby budowy

kanalizacji i rozbudowy infrastruktury wodociągowej), niewystarczające pokrycie terenu Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, zbyt małe wykorzystanie (zagospodarowanie) atrakcji środowiska (brzeg jeziora, kanał, lasy), niewystarczającą bazę szkolną (potrzeba rozwoju placówek ze względu na coraz większą liczbę uczniów). Zbyt mała integracja i aktywność społeczna mieszkańców jest czynnikiem, który bardzo niepokoi zarówno władze samorządowe, jak i tych przedstawicieli społeczności lokalnej, którzy traktują swoje miejsce zamieszkania jako coś więcej niż tylko „sypialnia”.

- Interesujące wyniki przyniosła analiza zewnętrznych szans rozwojowych Gminy. Okazało się, że zdecydowanie największą z nich jest dalsza możliwość pozyskiwania środków dotacyjnych, zwłaszcza unijnych w nowej perspektywie budżetowej na lata 2014-2020. Gmina może to czynić zarówno samodzielnie, jak i we współpracy z innymi samorządami w ramach aglomeracji bydgoskiej, w przynależności do której mieszkańcy widzą zarówno szansę rozwoju Gminy, jak i bardziej dogodnego korzystania z infrastruktury stolicy regionu. Szansą jest także napływ nowych mieszkańców na teren Gminy, co powinno zaowocować wieloma pozytywnymi efektami, np. większą dostępnością kadr dla rozwijającej się przedsiębiorczości, większą aktywnością społeczną, przyrostem dochodów Gminy w tytułu podatków (głównie od nieruchomości i udziały w PIT). Napływ ludności często jest skutkiem napływu zewnętrznego kapitału, kreującego nowe miejsca pracy i zwiększającego bazę podatkową samorządu. Należy jednak pamiętać, że nowi mieszkańcy oznaczają nowe wydatki na infrastrukturę techniczną i społeczną. Rosnące zainteresowanie społeczeństwa różnymi formami spędzania wolnego czasu jest bardzo pozytywnym zjawiskiem, kreującym popyt na wiele różnych usług, co z kolei przyczynia się do powstawania nowych miejsc pracy. Bardzo ważna jest perspektywa rozwoju różnorodnych inicjatyw społecznych, szczególnie w świetle, zidentyfikowanej jako poważny problem, niewielkiej integracji i aktywności społecznej mieszkańców. Z pewnością istotną, inicjującą rolę, będą musiały tutaj odegrać różne jednostki gminne.
- W przypadku zewnętrznych zagrożeń dwa czynniki zdecydowanie zdominowały cały ranking; obydwa związane są z kwestiami finansowymi. Pierwszy to ograniczone środki finansowe na realizację zwiększonych zadań samorządu – ustawodawca nakłada na Gminę coraz więcej zadań, nie gwarantując (zapisanych nawet w Konstytucji) proporcjonalnie wysokich środków na ich realizację. W tej grupie mieszczą się w pierwszej kolejności zadania oświatowe – subwencja pokrywa zaledwie połowę łącznych wydatków na tę sferę. Kolejnym zagrożeniem jest kryzys gospodarczy, który zaczyna dotyczyć także nasz kraj. Jego konsekwencje mogą być dotkliwe - mniejsze dochody podatkowe, bezrobocie, zwiększona liczba osób korzystających z pomocy społecznej, wzrost przestępczości. Na trzecim miejscu wśród zagrożeń pojawiła się degradacja środowiska przez człowieka (antropopresja). Jest to zagrożenie wielowymiarowe, mogące mieć wiele bezpośrednich i pośrednich przyczyn (np. aktywność przemysłowa, rolnicza, nadmierne osadnictwo, rozwinięty transport), jak i skutków (np. zanieczyszczenie powietrza, gleby, wód, zniszczenie pokrywy roślinnej, zagrożenie powodzią, itp.). Aby temu zapobiegać, można w pierwszej kolejności chronić środowisko poprzez zakładanie obszarów chronionych oraz umiejętne gospodarowanie (np. zalesianie, rekultywacja, racjonalne użytkowanie gleb). Niewątpliwie negatywnym czynnikiem dla polskich samorządów jest ciągle niestabilny i często skomplikowany system

prawny, utrudniający nie tylko racjonalne planowanie rozwoju, ale nawet codzienne funkcjonowanie. Coraz większym problemem może być także odpływ mieszkańców do większych ośrodków i za granicę; w zdecydowanej większości dotyczy to młodych, przedsiębiorczych osób. Należy także pamiętać, że do pozyskiwania mieszkańców i inwestycji gospodarczych dążą również okoliczne gminy. Być może jednocześnie sił w ramach aglomeracji stanie się remedium na to zagrożenie. Do integracji, a nie konkurowania, już obecnie stymuluje polityka rządowa poprzez przyznawanie grantów na sporządzanie wspólnych dokumentów strategicznych i projektowych, które w niedalekiej przyszłości będą mogły zostać wykorzystane do pozyskiwania środków na projekty infrastrukturalne.

4) Wyniki analiz SWOT i TOWS

Dla gminy Białe Błota macierze SWOT, TOWS oraz macierz wyborów strategicznych przyjmują następującą postać (w tabelach wpisano uzyskane sumy interakcji pomiędzy poszczególnymi czynnikami):

Macierz SWOT		Czynniki zewnętrzne	
		Szanse	Zagrożenia
Czynniki wewnętrzne	Silne strony	44	35
	Słabe strony	33	38

Macierz TOWS		Czynniki wewnętrzne	
		Silne strony	Słabe strony
Czynniki zewnętrzne	Szanse	43	33
	Zagrożenia	27	41

Macierz wyborów strategicznych	Silne strony	Słabe strony
Szanse	87	66
Zagrożenia	62	79

Powyższe wyniki wskazują na to, że:

- Posiadane przez Gminę silne strony są w stanie w większym stopniu wykorzystać pojawiające się w otoczeniu szanse niż przeciwdziałać zagrożeniom.
- Z kolei słabości bardziej wpływają na pogłębienie zagrożeń niż osłabienie szans.
- Bardzo pozytywne jest to, że zewnętrzne możliwości w zdecydowany sposób powinny spotęgować atuty, w mniejszym stopniu pozwolą wyeliminować bądź zminimalizować słabości.

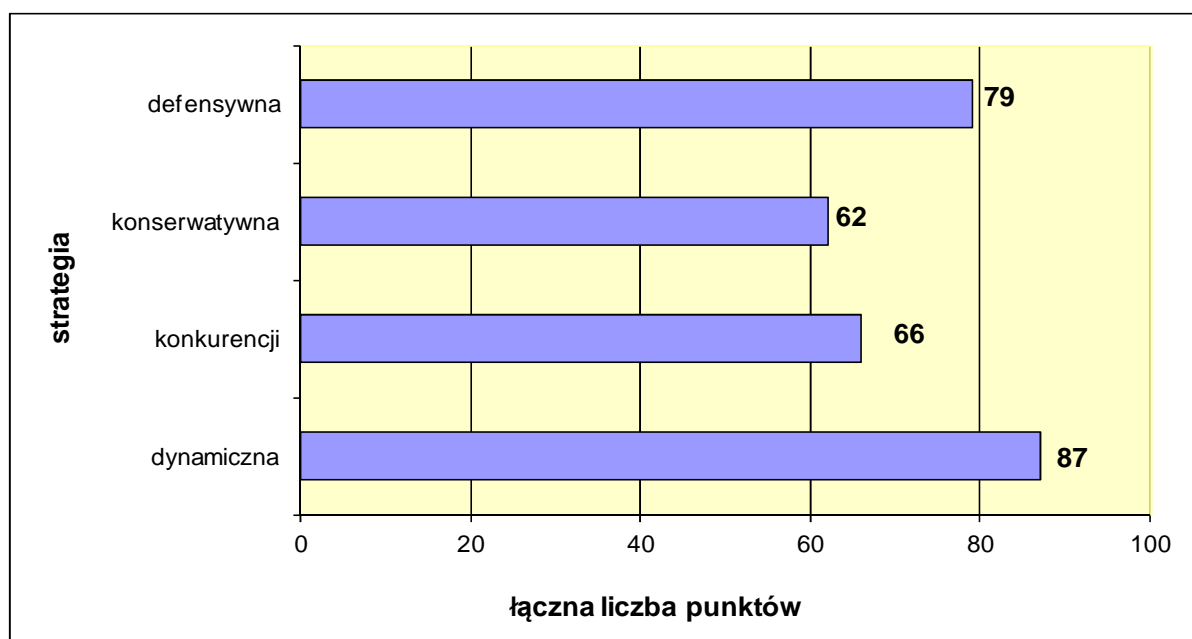
- Wreszcie zagrożenia zdecydowanie bardziej wpływają na słabości (potęgując je) niż na silne strony (osłabiając je).

Generalnie najwięcej punktów zdobyła najbardziej korzystna relacja: „silne strony – szanse / szanse – silne strony”, co tworzy doskonale podwaliny pod zdecydowany, dynamiczny rozwój Gminy, bowiem:

- **Silne strony górują nad słabościami**
- **Szanse górują nad zagrożeniami.**

Poniższy wykres obrazuje porównanie wartości poszczególnych ćwiartek macierzy wyborów strategicznych dla gminy Białe Błota w odniesieniu do rodzajów postulowanych strategii:

Wykres 3. Wartości punktowe dla poszczególnych rodzajów strategii

2.2.4. Wybór kierunków strategii rozwoju gminy Białe Błota

Na podstawie analizy SWOT/TOWS można jednoznacznie wskazać dominujący charakter strategii rozwoju, adekwatny dla pozycji strategicznej gminy Białe Błota.

Najwięcej punktów przyznano strategii dynamicznej (inaczej: ofensywnej, agresywnej), która powinna wskazywać za cel maksymalizację aktywności Gminy. Fakt przyznania najwyższej wagi temu typowi strategii winien zatem wymuszać na władzach lokalnych troskę o maksymalne wykorzystanie efektu synergii, występującego między silnymi stronami Gminy i szansami generowanymi przez otoczenie. W szczególności dotyczy to korelacji kumulowania się takich silnych stron i szans, jak:

Tabela 3. Silne strony i szanse w strategii dynamicznej

STRATEGIA DYNAMICZNA	
Silne strony	Szanse
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne położenie do życia i prowadzenia działalności gospodarczej w obrębie aglomeracji bydgoskiej • Duże walory środowiska naturalnego • Prężny rozwój ludnościowy i gospodarczy Gminy w ostatnich latach • Dostępne tereny pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową • Wysoki poziom i nowoczesna baza oświaty • Szeroka oferta spędzania wolnego czasu 	<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskania środków pomocowych, przede wszystkim unijnych • Napływ zewnętrznego kapitału – nowe inwestycje gospodarcze • Napływ ludności – rozwój systemu społeczno-ekonomicznego Gminy • Współpraca w ramach aglomeracji bydgoskiej • Rosnące zainteresowanie społeczeństwa różnymi formami spędzania wolnego czasu • Rozwój oddolnych inicjatyw społecznych

Zaprezentowane wyżej wyniki analizy sytuacji Gminy, przeprowadzonej z udziałem jej mieszkańców, stały się podstawą procesu planistycznego, bowiem wewnętrzne atuty i pojawiające się w otoczeniu szanse są tymi elementami, na których należy bazować planując dalszy rozwój Gminy. Jednocześnie należy pamiętać, że usunięcie bądź zniwelowanie wewnętrznych braków i problemów oraz zewnętrznych zagrożeń to zadania, których realizacja powinna przyczynić się do lepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców Gminy i przybywających gości.

3. WIZJA I MISJA GMINY

3.1. Wizja Gminy

Wizja gminy określa pożądaną przez mieszkańców obraz (wizerunek gminy) w perspektywie najbliższych kilkunastu lat, czyli jest swoistym „zdjęciem” gminy, pokazującym, **jak powinna ona docelowo wyglądać**, jakie funkcje spełniać.

Wizja gminy Białe Błota jest następująca:

Białe Błota to gmina:

- **bezpieczna, zadbana i przyjazna środowisku naturalnemu**
- **o rozwiniętej infrastrukturze technicznej i społecznej na całym terenie**
- **zaspokajająca na miejscu większość potrzeb swoich mieszkańców**
- **zintegrowana wewnętrznie i współpracująca z sąsiadami w ramach aglomeracji bydgoskiej.**

Powyższa wizja wskazuje na to, że docelowo gmina Białe Błota ma być przede wszystkim dogodnym miejscem do życia, czego warunkiem jest poczucie bezpieczeństwa, czystość środowiska oraz wyposażenie w infrastrukturę komunalną. Większość potrzeb mieszkańcy powinni zaspokajać na miejscu, bez potrzeby podróżowania do dużego miasta. Jedną ze zidentyfikowanych głównych słabości Gminy był nierównomierny poziom jej rozwoju oraz słaba współpraca mieszkańców, dlatego też w wizji znalazł się zapis o wewnętrznej integracji, wskazujący zarówno na potrzebę wyrównania różnic w wyposażeniu w infrastrukturę i oferowane usługi, jak i pobudzania oddolnej aktywności lokalnej.

3.2. Misja rozwoju Gminy

Misja określa, jakie są priorytety samorządu w działaniach na rzecz zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Jest ona sentencją, która najlepiej ujmuje główne, planowane kierunki działania samorządu, jest także najlepszym podsumowaniem całego opracowywanego planu strategicznego.

Na podstawie analizy atutów oraz braków i problemów, biorąc pod uwagę zidentyfikowane zewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy, sformułowano następującą deklarację:

Jesteśmy atrakcyjną, harmonijnie rozwijającą się gminą, graniczącą z miastem Bydgoszcz.

Naszą misją jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom dogodnych warunków rozwoju, pracy i wypoczynku poprzez:

- **dbałość o ład przestrzenny, społeczny i środowisko naturalne**
- **wysoki poziom oferty oświatowej**
- **atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu**
- **stwarzanie warunków do lokowania się nowych mieszkańców i inwestorów.**

W tak sformułowanej misji można wyróżnić kilka ważnych zagadnień.

Pierwsze zdanie wskazuje lokalizację Gminy na mapie kraju. Ważne jest zaznaczenie położenia w obrębie ważnej aglomeracji w środkowej części Polski.

Drugie zdanie precyzuje zapisy wizji Gminy – wskazuje na główne sposoby osiągnięcia pożądanego, docelowego stanu, poprzez dbałość o ład przestrzenny i społeczny, zapewnienie wysokiego poziomu gminnej oświaty i oferty spędzania wolnego czasu (kultura, sport, rekreacja) oraz otwartość na nowych mieszkańców i inwestorów.

Należy zwrócić uwagę na to, że przedstawione wyżej, główne kierunki działania, doskonale wpisują się w zaproponowaną w poprzednim rozdziale strategię dynamiczną, bazującą na wewnętrznych atutach i wykorzystującą pojawiające się w otoczeniu szanse.

4. CELE STRATEGICZNE

W rezultacie przeprowadzonych badań ankietowych, wywiadów z opiniotwórczymi mieszkańcami Gminy oraz konsultacji z szerokim gronem pracowników Urzędu Gminy i podległych jednostek, radnych oraz przedstawicieli innych instytucji, sformułowano trzy strategiczne cele rozwoju gminy Białe Błota. Bazują one na zidentyfikowanych wcześniej uwarunkowaniach rozwojowych Gminy (a więc przede wszystkim posiadanych wewnętrznych atutach i pojawiających się w otoczeniu szansach, ale także uwzględniając najistotniejsze wewnętrzne problemy i zewnętrzne zagrożenia) i wytyczają główne kierunki jej dalszego rozwoju. Realizacja celów, w perspektywie objętej niniejszym planem, powinna w znacznym stopniu przybliżyć osiągnięcie pożądanego stanu rozwoju Gminy, określonego w jej wizji.

Strategiczne cele rozwoju Gminy są następujące:

- 1. *Rozwój infrastruktury technicznej – zapewnia dogodne warunki zamieszkania i inwestowania***
- 2. *Rozwój infrastruktury i usług społecznych – zapewnia dogodne warunki rozwoju i wypoczynku***
- 3. *Sprawne zarządzanie Gminą – zapewnia poczucie ładu i bezpieczeństwa oraz stwarza dobry klimat do prowadzenia działalności gospodarczej.***

Cele te bezpośrednio nawiązują do wizji i misji rozwoju Gminy. Do ich osiągnięcia będzie prowadziła realizacja konkretnych projektów strategicznych, szczególnie tych związanych z poprawą technicznych i społecznych warunków życia. Tym samym będzie następowało stopniowe, konsekwentne przybliżanie się do osiągnięcia pożądanego statusu rozwoju Gminy, określonego w jej wizji. Plan strategiczny w rozumieniu jego twórców - przedstawicieli społeczności lokalnej - nie jest bowiem tylko ogólnym zestawieniem mało realnych do zrealizowania życzeń, lecz dokumentem zawierającym listę zadań do wykonania i określającym czas ich realizacji, listę, która od momentu zatwierdzenia przez Radę Gminy, stanie się podstawą pracy wszystkich pracowników samorządu.

Uzasadnienie wyboru powyższych celów jest następujące:

Cel strategiczny nr 1

Rozwój infrastruktury technicznej – zapewnia dogodne warunki zamieszkania i inwestowania

Podstawowym oczekiwaniem mieszkańców w stosunku do każdego samorządu są jego aktywne działania, mające na celu poprawę obecnego standardu życia w gminie. Zmiany polityczno-społeczne, zainicjowane w naszym kraju w 1989 roku, stworzyły możliwość swobodnego podróżowania, a co za tym idzie, zaobserwowania poziomu życia w krajach rozwiniętych. Konfrontacja ta nie wypadła korzystnie – złej jakości drogi, braki w zwodociągowaniu i skanalizowaniu (zwłaszcza obszarów wiejskich), niewielka liczba

telefonów, niedostatek mieszkań, czy zdegradowane środowisko naturalne, świadczyły o różnicach poziomu rozwoju cywilizacyjnego.

Okres ostatnich ponad dwudziestu już lat to czas niezaprzeczalnych, pozytywnych przemian. Na wielu terenach (zwłaszcza miejskich i podmiejskich) problem wyposażenia gospodarstw domowych w podstawowe elementy infrastruktury technicznej przestał już właściwie istnieć. Mimo tych postępów, do zrobienia pozostało jeszcze wiele. Pełna infrastruktura oznacza bowiem nie tylko uzbrojenie w niezbędne media (woda, kanalizacja, prąd), ale obecnie – zdaniem mieszkańców – przede wszystkim gęstą i o dobrej jakości sieć dróg, umożliwiającą nie tylko sprawne poruszanie się prywatnymi pojazdami, ale także funkcjonowanie komunikacji publicznej.

Pełne wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną to obecnie nie tylko jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych, ale także kluczowy warunek rozwoju gospodarczego. Należy także podkreślić, że inwestycje w dziedzinie infrastruktury technicznej oznaczają poprawę stanu środowiska naturalnego, a więc życie w bardziej przyjaznym i zdrowym otoczeniu, co w oczywisty sposób wpływa na zwiększenie atrakcyjności danego terenu dla potencjalnych nowych inwestorów i mieszkańców.

Mimo że w ostatnich latach Gmina zainwestowała bardzo dużo środków w infrastrukturę techniczną (w ostatnich 5 latach 49 mln zł z 77 mln zł łącznej wartości inwestycji, czyli 63%), to nadal istnieją duże potrzeby w tym zakresie – w zdecydowanej większości w sferze infrastruktury drogowej i okołodrogowej (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie) oraz gospodarki wodno-ściekowej.

Cel strategiczny nr 2

Rozwój infrastruktury i usług społecznych – zapewnia dogodne warunki rozwoju i wypoczynku

Zaspokojenie podstawowych potrzeb z zakresu infrastruktury technicznej z pewnością jest nadal najważniejszym oczekiwaniem mieszkańców pod adresem władz Gminy. Na obecnym poziomie rozwoju społeczeństwa posiadanie jej nawet w pełnym zakresie nie jest jednak wystarczające dla zapewnienia życia i rozwoju na oczekiwanym poziomie. Równie istotna jest dostępność do tzw. usług społecznych, takich jak usługi zdrowotne, opieka społeczna, oświata, czy też kultura, sport i rekreacja.

Mimo wielu pozytywnych zmian w ostatnich kilku latach i przeznaczania znacznych kwot z budżetu Gminy na rozwój usług społecznych (same wydatki inwestycyjne na oświatę, pomoc społeczną, kulturę i sport wyniosły w ostatnich 5 latach prawie 26 mln zł), wyniki przeprowadzonych badań ankietowych, analiz i dyskusji wskazują na to, że społeczność lokalna oczekuje dalszego poszerzenia zakresu i poprawy poziomu świadczenia tej grupy usług. Dotyczą one w pierwszej kolejności budowy i rozbudowy obiektów szkolnych, następnie budowy i rozbudowy infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej.

Wyeliminowanie zidentyfikowanych braków i problemów przewidziano w projektach strategicznych, zaproponowanych w niniejszym dokumencie.

Cel strategiczny nr 3

Sprawne zarządzanie Gminą – zapewnia poczucie ładu i bezpieczeństwa oraz stwarza dobry klimat do prowadzenia działalności gospodarczej

Na jakość życia na danym terenie składa się również stan otaczającego środowiska – zarówno przyrodniczego, jak i materialnego. Na obydwie te czynniki samorząd ma duży wpływ - poprzez sprawne zarządzanie Gminą, znajdujące wyraz między innymi w zrównoważonym planowaniu przestrzennym, działaniach w sferze ochrony środowiska (w pierwszej kolejności budowa sieci kanalizacji sanitarnej i zagospodarowanie odpadów stałych), czy też w sprawnym świadczeniu usług administracyjnych. Dla społeczności lokalnej bardzo ważny jest również dialog z miejscowymi władzami samorządowymi, które zostały powołane po to, by zaspokajać jej potrzeby.

Pełne wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną i dobre zarządzanie to obecnie nie tylko jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych, ale także kluczowy warunek rozwoju gospodarczego. Warunkiem inwestowania na terenie gminy przez podmioty gospodarcze jest stworzenie dla nich odpowiednich warunków, przede wszystkim w sferze infrastruktury, ale także prawodawstwa i sprawnej obsługi administracyjnej.

W ostatnich latach na terenie Gminy notowany jest rzadko spotykany rozwój gospodarczy, wynikający przede wszystkim z bardzo korzystnej lokalizacji przy dużym mieście, przebiegu ważnych szlaków komunikacyjnych oraz dostępności terenów inwestycyjnych. Od 2005 roku liczba podmiotów gospodarczych (wpisanych do rejestru REGON) wzrosła z 1.881 do 2.603, czyli o ponad 38%.

Z drugiej strony z ankiet wynika, że pierwszą dziedziną, którą mieszkańcy oceniają negatywnie jest lokalny rynek pracy. Jako „bardzo złą” i „złą” sytuację odnośnie możliwości znalezienia pracy w Gminie oceniło aż 43,6% ankietowanych.

Bezrobocie odnotowywane na terenie gminy Białe Błota, choć wykazuje tendencję wzrostową, jeśli chodzi o liczbę osób pozostających bez pracy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy (w 2011 roku było to 558 osób, podczas gdy w roku 2009 – 502 osoby), to i tak pozostaje o wiele niższe niż w skali powiatu, czy kraju.

Rozwój gospodarczy Gminy jest podstawowym warunkiem zmniejszania się rozmiarów bezrobocia na jej terenie, jak również źródłem wzrostu zamożności i podniesienia poziomu życia mieszkańców. Dzięki wpływom z podatków rosną dochody budżetu samorządowego oraz maleją wydatki przeznaczane na pomoc społeczną. Należy przy tym podkreślić, iż samorząd lokalny nie dysponuje – zarówno z punktu widzenia uregulowań prawnych, jak i możliwości finansowych – narzędziami bezpośredniego wpływu na gospodarkę na terenie Gminy. Nie oznacza to jednak, że nie może on pełnić roli strony wspierającej i do pewnego stopnia stymulującej przemianę w gospodarce i na rynku pracy.

Jak zaznaczono we wstępnej części niniejszego dokumentu, przedstawiając strukturę strategii, cele strategiczne grupują poszczególne programy i projekty. Ich realizacja w przyjętej perspektywie czasowej powinna doprowadzić do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju Gminy, określonego w jej wizji. Z kolei programy strategiczne są „tematami” działań, których wykonanie powoduje osiągnięcie określonych celów. Programy strategiczne grupują projekty, związane tematycznie z poszczególnymi dziedzinami życia, czy działaniami samorządu. Projekty realizacyjne to już konkretne przedsięwzięcia, najłatwiej mierzalne przy wdrażaniu strategii.

5. PROGRAMY I PROJEKTY STRATEGICZNE

5.1. Założenia i kryteria wyboru programów i projektów strategicznych

Podczas sporządzania listy programów i projektów strategicznych kierowano się poniższymi założeniami:

- 1) Wybrane, proponowane projekty spełniają najpilniejsze potrzeby społeczności lokalnej, wyrażone w treści celów strategicznych, takie jak:
 - zapewnienie dogodnych i bezpiecznych warunków życia na terenie Gminy
 - zapewnienie bytowania w uporządkowanym i dobrze zarządzanym otoczeniu
 - wspieranie rozwoju gospodarczego
 - wspieranie rozwoju osobistego mieszkańców i zapewnienie dobrych warunków do odpoczynku.
- 2) Wybrane projekty mogą być związane z obligatoryjnymi, bieżącymi zadaniami samorządu, ale nie ograniczają się tylko do takich zadań.

Zaproponowane zostały również kryteria, które automatycznie predysponowały projekt do włączenia do strategii:

- a) projekt wpisuje się w strategię województwa kujawsko-pomorskiego
- b) projekt jest już rozpoczęty.

W procesie doboru projektów strategicznych jego uczestnicy zastanawiali się, jakie są realne szanse na wdrożenie zgłaszanych pomysłów - jakie działania mogą decydować o tym, że przedsięwzięcie uda się wykonać, a czego już na etapie planowania należy się wystrzegać, by nie dopuścić do niepowodzenia.

5.2. Zestawienie programów i projektów strategicznych

Poniżej przedstawiono zestawienie programów i projektów strategicznych:

Cel strategiczny 1. Rozwój infrastruktury technicznej - zapewnia dogodne warunki zamieszkania i inwestowania

Program 1. Drogi i komunikacja

- 1.1. Opracowanie i realizacja programu rozwoju gminnej infrastruktury drogowej
- 1.2. Dążenie do poprawy stanu dróg powiatowych
- 1.3. Rozwój publicznej komunikacji autobusowej na terenie Gminy
- 1.4. Przywrócenie komunikacji kolejowej na trasie Bydgoszcz – Szubin

Program 2. Pozostała infrastruktura techniczna

- 2.1. Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej
- 2.2. Rozbudowa gminnego systemu wodociągowego
- 2.3. Rozwój sieci gazowej

2.4. Ograniczanie wysokiej emisji zanieczyszczeń

Cel strategiczny 2. Rozwój infrastruktury i usług społecznych – zapewnia dogodne warunki rozwoju i wypoczynku

Program 3. Oświata i wychowanie

- 3.1. Rozbudowa, remonty i wyposażenie bazy lokalowej oświaty
- 3.2. Poprawa warunków rozwoju sportu szkolnego

Program 4. Kultura

- 4.1. Rozbudowa infrastruktury instytucji kultury
- 4.2. Rozwój oferty kulturalnej

Program 5. Sport i rekreacja

- 5.1. Rozbudowa i remonty obiektów sportowo-rekreacyjnych
- 5.2. Zagospodarowanie wód powierzchniowych na cele rekreacyjne

Program 6. Zdrowie i pomoc społeczna

- 6.1. Poprawa stanu opieki zdrowotnej w Białych Błotach oraz w placówkach oświatowych
- 6.2. Poprawa bazy lokalowej instytucji pomocy społecznej

Cel strategiczny 3. Sprawne zarządzanie Gminą – zapewnia poczucie ładu i bezpieczeństwa oraz stwarza dobry klimat do prowadzenia działalności gospodarczej

Program 7. Zagospodarowanie przestrzenne

- 7.1. Kształtowanie ładu przestrzennego na terenie Gminy poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- 7.2. Utworzenie centrum Białych Błot
- 7.3. Poprawa estetyki na terenie Gminy
- 7.4. Organizacja nowych cmentarzy na terenie Gminy

Program 8. Rozwój gospodarczy

- 8.1. Gospodarcze wykorzystanie terenów przy lotnisku
- 8.2. Uzbieranie i promowanie terenów pod inwestycje mieszkaniowe i przemysłowe

Program 9. Bezpieczeństwo

- 9.1. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego

Program 10. Sprawne zarządzanie Gminą

- 10.1. Lokalizacja wszystkich jednostek gminnych w jednym miejscu oraz poprawa warunków lokalowych Urzędu Gminy
- 10.2. Zwiększenie liczby płatników PIT na terenie Gminy

5.3. Zakres czasowy planowanych przedsięwzięć

Planowane projekty mają różny zakres czasowy – autorzy, planując realizację przedsięwzięć, starali się brać pod uwagę skalę potrzeb i możliwości budżetowe Gminy. Jednak każdy projekt składa się z kilku zadań, często o charakterze „ciągłym”, więc zakres czasowy większości projektów obejmuje cały okres realizacji strategii 2013-2025. Poniżej został przedstawiony zbiorczy plan realizacji poszczególnych projektów w okresie obowiązywania strategii.

Tabela 4. Zakres czasowy projektów strategicznych

Numer projektu	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.1.													
1.2.													
1.3.													
1.4.													
2.1.													
2.2.													
2.3.													
2.4.													
3.1.													
3.2.													
4.1.													
4.2.													
5.1.													
5.2.													
6.1.													
6.2.													
7.1.													
7.2.													
7.3.													
7.4.													
8.1.													
8.2.													
9.1.													
10.1.													
10.2.													

5.4. Prezentacja i uzasadnienie programów i projektów strategicznych

Poniżej krótko scharakteryzowano poszczególne programy i projekty strategiczne oraz uzasadniono potrzebę ich realizacji. Szczegóły, dotyczące projektów strategicznych, przedstawiono na tzw. kartach projektów w Załączniku nr 1.

Cel strategiczny nr 1

Rozwój infrastruktury technicznej – zapewnia dogodne warunki zamieszkania i inwestowania

Program 1.1. Drogi i komunikacja

Z przeprowadzonego badania ankietowego wynika, że respondenci – wyrażając swoją opinię na temat różnych aspektów życia na terenie Gminy – na drugim od końca miejscu wymienili stan dróg i komunikacji lokalnej. Ponad 43% wszystkich badanych wystawiło tutaj ocenę „bardzo złą” lub „złą”. Z drugiej strony, wielu mieszkańców zauważa poprawę stanu dróg gminnych w ostatnich latach.

Nic więc dziwnego, że zdaniem mieszkańców głównym zadaniem Gminy są inwestycje w sferze drogownictwa i komunikacji. Za ważne uznało je prawie 80% respondentów!

Odpowiedzią na powyższe problemy są cztery projekty strategiczne, zaproponowane do realizacji w ramach niniejszego programu.

Charakterystyka projektów

1.1. Opracowanie i realizacja programu rozwoju gminnej infrastruktury drogowej

Drogi służą nie tylko mieszkańcom Gminy i działającym tutaj podmiotom gospodarczym, ale także ruchowi tranzytowemu oraz są jednym z podstawowych kryteriów przy wyborze lokalizacji inwestycji. Z tych powodów stanowią bardzo istotny element infrastruktury technicznej – ich wysoka jakość powoduje większą dostępność komunikacyjną Gminy oraz przyczynia się do poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu.

Przeprowadzone konsultacje społeczne wskazują na to, że stan dróg i komunikacji lokalnej są dla mieszkańców jednym z największych problemów życia na terenie Gminy. Zgłaszano potrzeby nie tylko utwardzania dróg lokalnych, ale również budowy chodników, ścieżek pieszo-rowerowych, parkingów i oświetlenia.

W ramach niniejszego projektu planuje się sporządzenie w 2013 roku planu rozwoju gminnej infrastruktury drogowej, w którym zostanie określona kolejność realizacji inwestycji w omawianej dziedzinie. Dzięki temu mieszkańcy i inwestorzy będą wiedzieli, kiedy mogą się spodziewać budowy konkretnej drogi, czy też określonego elementu infrastruktury okołodrogowej. Oczywiście, niezbędna jest realność zapisów planu oraz terminowa jego realizacja.

1.2. Dążenie do poprawy stanu dróg powiatowych

Przez teren Gminy przebiega 5 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 26,884 km, z czego 7,596 km nie jest utwardzonych. Poprawa stanu tych dróg to obowiązek powiatu bydgoskiego.

Zgodnie z planami inwestycyjnymi władz powiatowych, do 2015 roku najważniejsze drogi powiatowe na terenie gminy Białe Błota powinny zostać utwardzone. W 2013 roku zadanie takie realizowane będzie na drodze nr 1537C relacji Ciele – Kruszyn Krajeński (skrzyżowanie z ul. Topolową; 2,6 km), natomiast w 2014 roku planowana jest inwestycja na drodze nr 1536C relacji Lipniki – Łochowo (3,8 km).

1.3. Rozwój publicznej komunikacji autobusowej na terenie Gminy

Wielu mieszkańców narzeka na mało rozbudowaną sieć komunikacji autobusowej na terenie Gminy. Dobre połączenie z Bydgoszczą mają tylko Białe Błota, Łochowo i Murowaniec dzięki połączeniom PKS-u i prywatnym busom. Działa także linia autobusowa nr 92 relacji osiedle Błonie (Bydgoszcz) – Białe Błota – Lipniki – Murowaniec, obsługiwana przez Miejskie Zakłady Komunikacyjne Spółka z o.o. w Bydgoszczy.

W porozumieniu z MZK Bydgoszcz, planowane jest uruchomienie nowej linii relacji osiedle Błonie (Bydgoszcz) – Białe Błota – Murowaniec – Łochowo – Łochowice. Będzie to możliwe po, przewidywanym na 2014 rok, utwardzeniu drogi powiatowej Lipniki – Łochowo. W ramach tego przedsięwzięcia niezbędne będzie uwzględnienie połączeń do Przyłęk, Trzcianca i Zielonki.

Oczekiwania mieszkańców dotyczą także połączeniem komunikacją zbiorową sołectw Gminy z Białymi Błotami. Kwestią do decyzji jest, czy będzie to własny transport autobusowy, czy też na przykład powierzenie tego zadania prywatnym podmiotom, wyłanianym w drodze przetargu.

1.4. Przywrócenie komunikacji kolejowej na trasie Bydgoszcz – Szubin

Rozwój demograficzny Gminy powoduje dziś problemy ruchu samochodowego, a rozbudowa sieci drogowej na jej terenie nie jest w stanie w pełni im zaradzić. Z tego powodu poszukiwane są alternatywne rozwiązania i to nie tylko w gminie Białe Błota, ale w skali całej aglomeracji bydgoskiej. Rozwiązaniem może być transport kolejowy.

Od kilku lat mówi się o rewitalizacji linii kolejowej nr 356 na odcinku Gołańcz – Kcynia – Szubin – Bydgoszcz. Rady poszczególnych gmin (Kcynia, Szubin), przez które przebiega linia, przyjmują stanowiska w sprawie jej przywrócenia i wystosowują do marszałka województwa i ministra transportu apele w sprawie wpisania rewitalizacji linii kolejowej nr 356 do strategii rozwoju województwa do 2020 roku jako kluczowej inwestycji. Argumentują oni, że podjęcie skutecznych działań inwestycyjnych w tym kierunku będzie jednym z najważniejszych elementów strategii zrównoważonego rozwoju województw kujawsko-pomorskiego i wielkopolskiego i walki z bezrobociem.

Jednocześnie zachęci młodych, często dobrze wykształconych i wykwalifikowanych ludzi, do pozostania w regionie.

Przywrócenie komunikacji kolejowej na linii, przebiegającej przez gminę Białe Błota, z pewnością przyczyni się do skrócenia czasu przejazdu, przede wszystkim do Bydgoszczy, odciążając tym samym duży ruch drogowy.

W celu zapewnienia sprawnej obsługi podróżnych, konieczna będzie organizacja stacji/przystanków kolejowych w Białych Błotach i Murowańcu.

Program 2. Pozostała infrastruktura techniczna

Infrastruktura techniczna to nie tylko drogi i infrastruktura okołodrogowa, ale także sieć wodno-kanalizacyjna, sieć gazowa, czy też system zaopatrzenia w ciepło.

Z przeprowadzonego badania ankietowego wynika, że 40% respondentów źle lub bardzo źle ocenia infrastrukturę wodną i ściekową na terenie Gminy, a 67% ankietowanych stwierdziło, że inwestycje w tej dziedzinie są bardzo ważne lub ważne. Nie są to wyniki zaskakujące, ponieważ do sieci kanalizacyjnej jest podłączonych tylko około 30% gospodarstw domowych, a sieć wodociągowa ma zbyt małą przepustowość w okresach wzmożonego poboru. W kolejnych latach niezbędne będzie ponoszenie wydatków inwestycyjnych w tej dziedzinie, związanych z rozbudową i modernizacją obecnej sieci wraz z osiedlaniem się na terenie Gminy nowych mieszkańców i lokowaniu się nowych inwestorów.

Inne zagadnienia, uwzględnione w niniejszym programie, dotyczą rozwoju sieci gazowej oraz ograniczania wysokiej emisji zanieczyszczeń powietrza.

Charakterystyka projektów

2.1. Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej

Dwie najpilniejsze inwestycje w sferze gospodarki ściekowej to kanalizacja miejscowości Lisi Ogon i Łochowo, w których mieszka łącznie ponad 4,1 tys. osób. Gmina wnioskuje o ich dofinansowanie z funduszy unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Projekt ten otrzymał dofinansowanie i będzie realizowany do 2015 roku.

W następnej kolejności sieć kanalizacyjna ma być budowana w miejscowościach Łochowice, Murowaniec i Lipniki. W przyszłości planowana jest także budowa kanalizacji w Przyłękach.

Z kolei rozwój sieci kanalizacyjnej w południowo-wschodniej części Gminy będzie uzależniony od posiadania przez samorząd odpowiedniej kwoty środków własnych.

2.2. Rozbudowa gminnego systemu wodociągowego

Okolo 5% gospodarstw domowych z terenu Gminy nie jest jeszcze podłączonych do zbiorczej sieci wodociągowej; dokończenie zwodociągowania Gminy jest jednym z priorytetów samorządu na najbliższe lata.

Rozbudowy i modernizacji wymagają stacje wodociągowe „Ciele” i „Łochowo”. Inwestycje będą polegać na:

- modernizacji pompowni II stopnia, rozbudowie zbiornika wyrównawczego wody czystej i automatyzacji stacji w Łochowie
- rozbudowie ujęcia wód podziemnych, rozbudowie stacji uzdatniania wody, rozbudowie zbiornika wyrównawczego wody czystej, modernizacji pompowni II stopnia, rozbudowie systemu automatyzacji i monitoringu stacji w Cielu.

2.3. Rozwój sieci gazowej

Gazyfikację Gminy rozpoczęto od inwestycji, polegającej na budowie gazociągu średniego ciśnienia, biegnącego z Bydgoszczy do Białych Błot. Aktualnie zrealizowana jest pełna gazyfikacja wsi Białe Błota. Generalnym inwestorem przedsięwzięcia jest Pomorska Spółka Gazownictwa, Oddział Zakładu Gazowniczego w Bydgoszczy. Inwestycja ta otwiera możliwości budowy sieci gazowniczej średniego ciśnienia na terenie całej Gminy i bez wątpienia przyczyni się do znacznej poprawy ochrony środowiska naturalnego w zakresie zanieczyszczania powietrza.

W 2012 roku prowadzona była inwestycja, polegająca na budowie sieci gazowej w Murowańcu, wcześniej została ona zrealizowana w Kruszynie Krajeńskim i w Cielu. W III kwartale 2013 roku rozpocznie się budowa sieci gazowej w Lisim Ogonie, Łochowicach i Łochowie, która powinna się zakończyć do połowy 2015 roku.

Od 2016 roku nastąpi budowa sieci gazowej w pozostałych miejscowościach na terenie Gminy. Władze Gminy będą podejmowały akcje, zachęcających do zmiany systemów ogrzewania na systemy gazowe.

2.4. Ograniczanie zanieczyszczeń z emisji

Na terenie wsi Białe Błota, Trzciniec, Łochowo, w zwartych osiedlach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, pilnym problemem jest likwidacja starych pieców na paliwo stałe (węgiel) i przejście na nowoczesne kotłownie oraz ekologiczne nośniki energii cieplnej (gaz, olej opałowy) celem poprawy stanu środowiska naturalnego, zwłaszcza w okresie grzewczym. Z pewnością sytuacja będzie stopniowo ulegała poprawie w miarę podłączania kolejnych gospodarstw domowych i firm do sieci gazowej.

Podkreślić należy fakt, iż Gmina oferuje dotacje dla mieszkańców, którzy planują zmianę systemu ogrzewania z tradycyjnego na ekologiczne. Dofinansowanie polega na jednorazowym zwrocie części kosztów poniesionych na inwestycje ograniczające emisję, związane ze zmianą sposobu ogrzewania, wymianą kotłów c.o. lub kotłów węglowych na ekologiczne urządzenia grzewcze, w wysokości 30% poniesionych kosztów nabycia ekologicznego urządzenia grzewczego, nie więcej jednak niż 2 tys. zł.

W kolejnych latach planowana jest kontynuacja realizacji w/w programu.

Bardzo istotne jest także kontrolowanie emisji zanieczyszczania powietrza, które jest następstwem spalania w piecach zabronionych materiałów.

Cel strategiczny nr 2

Rozwój infrastruktury i usług społecznych – zapewnia dogodne warunki rozwoju i wypoczynku

Program 3. Oświata i wychowanie

System oświaty w gminie Białe Błota jest dobrze rozwinięty. Wydatki budżetowe na oświatę i wychowanie w ostatnich 6 latach stanowiły 37-43% corocznych wydatków budżetu Gminy i są największą pozycją budżetową. Placówki szkolne i przedszkolne są nowoczesne, kształcą na wysokim poziomie, a przeprowadzone badania wykazały wysokie zadowolenie lokalnej społeczności z funkcjonowania tej jakże ważnej dziedziny życia.

Nie oznacza to jednak, że wszystkie potrzeby mieszkańców zostały zaspokojone – placówki te wymagają systematycznego doinwestowania, a szybki wzrost demograficzny Gminy sprawił, że szkoły i przedszkola stają się zbyt małe, aby pomieścić wszystkich chętnych.

Charakterystyka projektów

3.1. Rozbudowa, remonty i doposażenie bazy lokalowej oświaty

W trakcie prac nad Strategią Rozwoju Gminy zebrano informacje w zakresie związanym z omawianym projektem oraz określono potrzeby placówek szkolnych, dotyczące prac budowlano-remontowych, niezbędnych w najbliższych latach. Przeprowadzona analiza wskazała na potrzebę remontów i modernizacji w większości placówek oświatowych. Duża część z nich ma charakter ciągły - wydatkowanie kwot na remonty i doposażenie szkół i przedszkoli jest w skali Gminy zadaniem nigdy nie kończącym się. Z drugiej strony stan placówek oświatowych ma duży wpływ na poziom kształcenia, a więc i szanse rozwoju dzieci i młodzieży w Gminie.

Największą i bardzo pilną inwestycją gminną w dziedzinie oświaty jest budowa nowej placówki oświatowej wraz z salą sportową w miejscowości Ciele. Wobec dużych problemów lokalowych Szkoły Podstawowej w Białych Błotach i spodziewanemu od 2014 roku zwiększonemu naborowi do klas I (6-latki), budowa nowej szkoły to zadanie i jednocześnie wyzwanie numer jeden dla samorządu gminnego.

Ważnym i także pilnym zadaniem jest przeprowadzenie remontu i rozbudowy bazy lokalowej Zespołu Szkół w Łochowie. Jest to szkoła najdynamiczniej rozwijająca się pod względem liczby uczniów w ostatnich latach i obejmująca obwód dużego dopływu nowych mieszkańców na teren Gminy. Szkoła wymaga remontu w swojej starej części,

przede wszystkim w zakresie stropu i dachu, docieplenia elewacji, wymiany stolarki okiennej i drzwiowej, przebudowania części ścian wewnętrznych.

Remontu wymaga także stary budynek SP w Białych Błotach, w którym przede wszystkim niezbędna jest wymiana instalacji elektrycznej oraz naprawa „spękań”.

W miarę posiadanych środków finansowych, przy współudziale zewnętrznych źródeł wsparcia, planowana jest również rozbudowa Szkoły Podstawowej w Przyłękach.

Kolejnym istotnym zadaniem jest rozbudowa sali gimnastycznej w Łochowie o widownię - w miarę posiadanych środków finansowych, przy współudziale zewnętrznych źródeł wsparcia.

Jednym z zadań w ramach omawianego projektu będzie również doposażenie szkół w sprzęt komputerowy. Od września 2013 roku wchodzi bowiem w życie przepis, który nakłada na szkoły obowiązek takiego prowadzenia zajęć z informatyki, aby przy jednym komputerze pracował tylko jeden uczeń. Będzie to wymagało zakupu nowych zestawów komputerowych oraz, w niektórych przypadkach, przeorganizowania sal lekcyjnych do prowadzenia zajęć informatycznych. Dodatkowo należy dążyć do stanu, w którym wszystkie sale lekcyjne będą wyposażone w komputery, co umożliwi m.in. prowadzenie e-dziennika i przeprowadzanie zajęć z wykorzystaniem sprzętu multimedialnego.

Ważne jest również zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie opieki przedszkolnej oraz żłobkowej – zadaniem Gminy powinno tu być przede wszystkim wspieranie inicjatyw niepublicznych w tym zakresie.

3.2. Poprawa warunków rozwoju sportu szkolnego

Baza sportowa placówek oświatowych w gminie Białe Błota jest na bardzo dobrym poziomie. Jeśli chodzi o udział w zajęciach sportowych, to wyzwaniem pozostaje takie zaspokojenie potrzeb dzieci i młodzieży, aby dziecko z każdego rocznika miało możliwość uczęszczania do klas z rozszerzonym programem zajęć z WF oraz korzystania z pozalekcyjnych zajęć sportowych.

Program 4. Kultura

Wyniki badania ankietowego wskazują, że około 40% mieszkańców Gminy jest zadowolonych z oferty kulturalno-rozrywkowej. Kolejnych 40% uważa, że oferta w tej sferze jest przeciętna.

Niewątpliwie, na miarę posiadanej niewystarczającej bazy lokalowej, oferta jest dosyć bogata i systematycznie się poprawia. Wśród problemów w sferze kultury zidentyfikowano przede wszystkim niewystarczającą bazę lokalową jej placówek, w tym przede wszystkim brak obiektu kultury w Białych Błotach.

W ramach niniejszego programu przewidywana jest też realizacja zadań, mających na celu rozszerzenie skali oferty kulturalnej na terenie Gminy i podniesienie jej jakości.

Charakterystyka projektów

4.1. Rozbudowa infrastruktury instytucji kultury

Korzystanie z bazy lokalowej Gimnazjum w Białych Błotach jako miejsca funkcjonowania Gminnego Centrum Kultury należy uznać na sytuację niekorzystną dla obu tych instytucji. Niewątpliwie najważniejszym przedsięwzięciem w zakresie kultury, jest więc budowa obiektu GCK, który powinien być miejscem prowadzenia sekcji, odbywania się imprez, integracji mieszkańców. Powinien przy tym posiadać salę widowiskową dla organizacji różnego typu wydarzeń.

Pilnym przedsięwzięciem pozostaje przeprowadzenie remontu obiektu Gminnego Centrum Kultury w Łochowie. Przede wszystkim do wykonania jest remont dachu oraz termomodernizacja budynku i wymiana stolarki okiennej. Stan budynku jest na tyle zły, że w przypadku braku inwestycji w najbliższych latach, istnieje groźba, iż nie będzie on w stanie spełniać swych funkcji.

Aby wszystkie sołectwa mogły korzystać z bazy do integracji mieszkańców, przeprowadzania lokalnych imprez i spotkań, niezbędna jest budowa kolejnych świetlic, przede wszystkim w Murowańcu i w Przyłękach.

4.2. Rozwój oferty kulturalnej

Większa baza lokalowa kultury na terenie Gminy powinna umożliwić rozszerzenie oferty Gminnego Centrum Kultury na określone grupy docelowe (głównie młodzież), szczególnie po otwarciu nowej siedziby GCK w Białych Błotach.

Dodatkowo wielu mieszkańców w ankietach i wywiadach sugerowało lepszą dbałość o poziom gminnych imprez kulturalnych i lepszą ich promocję wśród lokalnej społeczności.

Program 5. Sport i rekreacja

Zmiany polityczno-społeczne, zainicjowane w naszym kraju kilkanaście lat temu stworzyły możliwość swobodnego podróżowania, a co za tym idzie, zaobserwowania standardów życia w bardziej rozwiniętych krajach. Uwidocznilo to społeczeństwu polskiemu również niedobory w zakresie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i tym samym wygenerowało potrzeby, aby taką nowoczesną infrastrukturę posiadać. Jednym z oczekiwań społeczności lokalnej pod adresem władz samorządowych jest więc dobra dostępność infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i turystycznej. Oprócz sal gimnastycznych i boisk szkolnych, chodzi tutaj również o obiekty ogólnodostępne.

Władze Gminy Białe Błota od wielu lat w szczególny sposób troszczą się o rozwój sportu i rekreacji na swoim terenie. Dokładane są starania, aby zarówno młodzież, jak i dorośli mogli korzystać z wielu form spędzania wolnego czasu i aktywnego wypoczynku.

Gmina Białe Błota posiada bazę sportowo-rekreacyjną na miarę nowoczesnej gminy europejskiej i została wyróżniona za duże dokonania inwestycyjne w tej sferze. Wyniki badania opinii mieszkańców Gminy (ankiety i wywiady) wykazały, że niewątpliwym

atutem Gminy są duże możliwości aktywnego wypoczynku. Z drugiej strony stwierdzono, że mimo niewątpliwego potencjału, baza rekreacyjna wymaga ciągłego rozwoju.

Charakterystyka projektów

5.1. Rozbudowa i remonty bazy sportowej i rekreacyjnej

Rozwój aktywności sportowej społeczeństwa wymaga zapewnienia dostępności do bazy o dobrym standardzie. Konieczność budowy obiektów sportowych nie podlega dyskusji mimo wysokich kosztów tego typu przedsięwzięć. Na najbliższe lata zaplanowano kilka inwestycji w tym obszarze, choć ze względu na bardzo wysokie koszty, budowa basenu krytego musi jeszcze poczekać.

Podstawowym zadaniem, zidentyfikowanym przez Gminną Radę Sportu, jest zmiana sposobu zarządzania obiektami sportowo-rekreacyjnymi i rozwojem działalności sportowej. Postuluje się, podobnie jak ma to miejsce w zdecydowanej większości jednostek samorządu terytorialnego, utworzenie Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Instytucja ta byłaby statutowo zobowiązana do zarządzania prawidłowym rozwojem i promocją sportu i rekreacji, zgodnym z oczekiwaniami mieszkańców gminy Białe Błota. Obiekty sportowe zyskałyby profesjonalnego zarządcę, a cała działalność sportowo-rekreacyjna byłaby odpowiednio zarządzana i promowana. Bardziej przejrzyste byłoby także finansowanie utrzymanie bazy sportowej i organizacji różnorodnych zajęć. Dziś funkcje zarządcy obiektów sportowych pełni niejako „przy okazji” Centrum Obsługi Edukacji i Sportu. Jednak znaczące powiększenie bazy w ostatnich latach sprawia, iż zarządzanie nią w ten sposób staje się niewystarczające.

Jeśli chodzi o przedsięwzięcia inwestycyjne, to w ramach niniejszego projektu zaplanowano:

- budowę skate parków w Białych Błotach, Zielonce i Łochowie
- budowę kompleksu boisk ze sztuczną nawierzchnią w Murowańcu
- poprawę zagospodarowania boiska w Kruszynie Krajeńskim (obiekt wielofunkcyjny, korty tenisowe)
- budowę lodowisk na okres zimowy w Białych Błotach i Łochowie
- budowę ścieżek rowerowych, umożliwiających bezpieczny dojazd do obiektów oświatowych i sportowych
- budowę krytej pływalni (ze względu na wysokie koszty inwestycyjne - w dalszej perspektywie czasowej).

5.2. Zagospodarowanie wód powierzchniowych na cele rekreacyjne

Gmina Białe Błota posiada na swoim terenie obiekty wodne, które niestety w niewielkim stopniu są zagospodarowane i wykorzystywane rekreacyjnie. Dlatego celem niniejszego projektu jest udostępnienie tych obiektów społeczności lokalnej oraz turystom odwiedzającym Gminę. Jako główne przedsięwzięcie zidentyfikowano w tym zakresie budowę kąpieliska przy jeziorze – przy współpracy z Lasami Państwowymi, które zarządzają terenami przy jeziorze. Poza tym zaplanowano zagospodarowanie Kanału Górnonoteckiego poprzez budowę małej przystani w Lisim Ogonie, aby umożliwić

organizację spływów do Noteci i Wisły. Kolejnym zadaniem w tym projekcie ma być zagospodarowanie stawu i organizacja parku w Białych Błotach.

Program 6. Zdrowie i pomoc społeczna

Wobec zaistnienia potrzeby poprawy zakresu usług zdrowotnych na terenie gminy w 2013 roku podpisano umowę z Centrum Medycznym IKAR-Borowicz sp. j., które prowadzi Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Białych Błotach.

Drugą sferą w niniejszym programie jest pomoc społeczna, za którą odpowiada Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Ze względu m.in. na niskie bezrobocie na terenie gminy Białe Błota oraz niewielki odsetek starszych mieszkańców, problemy w tej dziedzinie nie były dotychczas zbyt silnie akcentowane. Jednak ostatnie lata przyniosły zmianę w tej sferze i coraz pilniejsze staje się poszerzenie zakresu działań w sferze pomocy społecznej.

Charakterystyka projektów

6.1. Poprawa stanu opieki zdrowotnej w Białych Błotach oraz w placówkach oświatowych

Jedną z największych bolączek mieszkańców był w ostatnim czasie niezadowalający poziom świadczenia usług Ośrodka Zdrowia w Białych Błotach. Z tego powodu Gmina w 2012 roku wypowiedziała NZOZ Elmed Bydgoszcz Sp. z o.o. umowę najmu na obiekt. Ogłoszony został konkurs na świadczenie usług zdrowotnych w tym miejscu, który wygrało Centrum Medyczne IKAR-Borowicz sp.j.. Centrum prowadzi Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Białych Błotach od 1 marca 2013 roku. Gmina będzie monitorowała dostępność i jakość usług w placówce w Białych Błotach, aby jak najlepiej zaspokoić potrzeby mieszkańców w tym zakresie. Od miesiąca marca bieżącego roku zauważalna jest poprawa jakości w świadczeniu usług medycznych.

Dodatkowo planowane jest poprawienie dostępności usług zdrowotnych w gminnych placówkach oświatowych. Wśród uczniów występują nagminnie wady postawy, zgryzu, próchnica, kłopoty ze wzrokiem, słuchem, nierozpoznane alergie. Często zdarzają się również urazy na terenie szkół i szkolnych obiektów sportowych. Do zadań pielęgniarki powinno należeć między innymi: udzielanie pomocy przedlekarskiej w przypadku nagłych zachorowań, urazów i zatruc, doradztwo dla dyrektora szkoły w sprawie warunków bezpieczeństwa uczniów, organizacji posiłków i warunków sanitarnych w szkole, edukacja w zakresie zdrowia jamy ustnej, wykonywanie i interpretowanie testów przesiewowych wykrywających różne zaburzenia, np. słuchu, ciśnienia krwi, ostrości widzenia, układu ruchu (skrzywienia kręgosłupa), rozwoju fizycznego, czynne poradnictwo dla uczniów z problemami zdrowotnymi, sprawowanie opieki nad uczniami z chorobami przewlekłymi i niepełnosprawnością.

6.2. Rozwój bazy lokalowej instytucji pomocy społecznej

Zadaniem systemu pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich potrzeb życiowych. System pomocy

społecznej swoim działaniem obejmuje osoby i rodziny dotknięte lub zagrożone wykluczeniem, m. in. z powodu niepełnosprawności, długotrwałej choroby – w szczególności osoby psychicznie chore, uzależnione (alkoholizm, narkomania), bezrobotne. GOPS udziela wsparcia finansowego w obszarach świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych oraz dodatków mieszkaniowych. Gminny system pomocy społecznej realizuje swoje zadania poprzez wsparcie finansowe i rzeczowe oraz świadczenie specjalistycznych usług.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białych Błotach pełni wiele zadań w zakresie pomocy mieszkańcom Gminy w trudnych sytuacjach. W Gminie odsetek rodzin korzystających z wsparcia GOPS jest zdecydowanie niższy niż średnia krajowa w tym zakresie, ponieważ społeczność lokalna jest dość zamożna, a bezrobocie na terenie Gminy stosunkowo niskie. Jednak szybki rozwój demograficzny Gminy sprawił, że również potrzebujących pomocy przybywa. Przy dalszym tak dynamicznym wzroście liczby mieszkańców, obecna baza GOPS nie będzie w stanie obsłużyć wszystkich potrzebujących, tym bardziej, że instytucja ta nastawiona jest na prowadzenie aktywnych form wsparcia, a nie tylko na wypłacanie świadczeń pieniężnych.

Gmina Białe Błota jest miejscem migracji przede wszystkim mieszkańców w średnim wieku. Jednak, ze względu na atrakcyjne miejsce zamieszkania, przeprowadza się tu z pobliskiego miasta również wiele osób bliskich wiekowi emerytalnemu. Liczba osób starszych na terenie Gminy sukcesywnie rośnie i należy pamiętać o usługach również dla tej grupy wiekowej. Jedną z najbardziej oczekiwanych form wsparcia w tym zakresie jest organizacja zarówno całodobowego, jak i dziennego domu pobytu dla osób starszych.

Innymi, coraz bardziej niezbędnymi zadaniami w zakresie wsparcia potrzebujących z terenu gminy Białe Błota, są: rozbudowa obiektu Zakładu Aktywności Zawodowej, organizacja schroniska dla bezdomnych, budowa Zakładu Opiekuńczo-Rehabilitacyjnego, organizacja usług rehabilitacyjnych i budowa mieszkań chronionych dla osób będących w szczególnie trudnej sytuacji życiowej.

Należy przy tym zaznaczyć, iż większość z tych przedsięwzięć może być przynajmniej częściowo dofinansowana ze środków pozagminnych, a dodatkowo, wiele prac mogą przeprowadzić podopieczni GOPS-u.

Cel strategiczny nr 3

Sprawne zarządzanie Gminą – zapewnia poczucie ładu i bezpieczeństwa oraz stwarza dobry klimat do prowadzenia działalności gospodarczej

Program 7. Zagospodarowanie przestrzenne

W opinii mieszkańców, głównym atutem zagospodarowania przestrzennego Gminy jest duża dostępność terenów pod zabudowę mieszkaniową i gospodarczą, między innymi dzięki słabej jakości gleb, przez co nie ma problemów ze zmianą ich pierwotnej, rolniczej funkcji. Dostępność terenów jest jedną z podstawowych przyczyn ulokowania się na

terenie Gminy tak wielu przedsiębiorstw. Jak wskazano w analizie SWOT, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z 2010 roku porządkuje przestrzeń Gminy, wyznaczając tereny pod zabudowę mieszkaniową i gospodarczą; coraz więcej jest też miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Z kolei główne zarzuty dotyczą niekiedy chaosu urbanistycznego oraz uciążliwości sąsiedztwa funkcji mieszkaniowej i funkcji gospodarczej, co wynika z błędów w planowaniu w przeszłości. Ponadto zbyt mała powierzchnia Gminy (kilkanaście procent) jest pokryta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co powoduje problem dla właścicieli nieruchomości z ich uzbrojeniem.

Zwracano także uwagę na brak w Białych Błotach miejsca, które mogłyby pełnić funkcję rynku, głównego skweru, miejsca spacerów, spotkań.

Realizacja zaproponowanych poniżej działań ma na celu stopniowe porządkowanie przestrzeni na terenie Gminy i poprawę jej wyglądu.

Charakterystyka projektów

7.1. Kształtowanie ładu przestrzennego na terenie Gminy poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Fakt, że tylko kilkanaście procent powierzchni Gminy jest pokrytych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (mpzp) nie oznacza, że należy za wszelką cenę dążyć do tego, aby plany te zostały opracowane dla jej całego terenu, tym bardziej, że użytki leśne i tereny zadrzewione (które nie będą podlegać przekształceniom) stanowią 65% tego terenu. Szczególne znaczenie ma obejmowanie mpzp tych miejsc, które można jeszcze kształtować, przeznacząc je pod realizację różnych rodzajów inwestycji, w tym o charakterze publicznym. W związku z tym najpierw zostanie sporządzone zestawienie takich terenów, a następnie zgodnie z przyjętym harmonogramem sukcesywnie będą opracowywane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W planach należy tworzyć wyraźne granice (np. w formie pasów zieleni) między terenami mieszkaniowymi i przemysłowymi. Należy także stosować mechanizmy, prowadzące do stopniowego wyprowadzania funkcji gospodarczej w terenów mieszkaniowych, na przykład poprzez różnicowanie stawek w podatku od nieruchomości, czy też kontrolowanie zachowywania norm emisji hałasu i zanieczyszczeń.

7.2. Utworzenie centrum Białych Błot

Biorąc pod uwagę gwałtowny wzrost liczby ludności Gminy w ostatnich latach (w szybkim tempie zbliża się ona do 20 tysięcy) i zmianę głównego źródła utrzymania jej mieszkańców, stała się ona przede wszystkim dogodnym miejscem zamieszkania dla osób, które preferują spokój i bezpieczeństwo ponad szybkie tempo życia w dużym mieście.

Jednym z problemów, zidentyfikowanych w trakcie analizy SWOT, jest brak w Białych Błotach miejsca, które mogłyby pełnić funkcję rynku, głównego skweru, miejsca

spacerów, spotkań. Wynika to z pierwotnego, wiejskiego charakteru miejscowości Białe Błota i całej Gminy.

Zarówno władze Gminy, jak i jej mieszkańcy pragną, aby miejsce takie powstało, choć oczywistym jest, że jest to dość odległa perspektywa czasowa.

Pierwszym krokiem będzie ustalenie lokalizacji centrum, a następnie dokonanie ewentualnych zmian w studium uwarunkowań oraz opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranej lokalizacji. Teren będzie musiał zostać uzbrojony w niezbędne media.

W samej budowie niezbędny będzie udział prywatnych przedsiębiorców, którzy „obudują” centralny plac lokalnymi usługowymi. Potencjalnie, docelowo, przy rynku, w jednym miejscu, mogą zostać zlokalizowane wszystkie instytucje gminne, czyli Urząd Gminy i podległe jednostki samorządowe (por. projekt 10.2.).

7.3. Poprawa estetyki na terenie Gminy

W opinii mieszkańców, w sferze ogólnego wyglądu Gminy jest jeszcze wiele do zrobienia. Wskazywano na dzikie wysypiska śmieci, na nielegalne wyrzucanie głównie do lasów.

Inne poruszane kwestie to sporo zaniedbanych terenów prywatnych (domy, działki), chaos „reklamowy” przy drogach oraz zbyt mało zagospodarowanych terenów zielonych, takich jak skwery, czy trawniki.

Celem realizacji zadań, zapisanych w niniejszym projekcie jest zminimalizowanie powierzchni terenów zaniedbanych, zwiększenie powierzchni terenów ładnie zagospodarowanych, a tym samym poprawa wizerunku Gminy.

Nastąpi to przede wszystkim poprzez:

- organizację zieleni (trawniki, skwery, itp.) – w miarę kończenia realizacji określonych inwestycji w drogi i chodniki
- kontrolę zaniedbanych terenów prywatnych i wyegzekwowanie ich uporządkowania.

7.4. Organizacja nowych cmentarzy na terenie Gminy

Przez pewien czas problemem w Gminie było ustalenie lokalizacji cmentarza dla parafii w Murowańcu. Ostatecznie określono ją w Drzewcach. Do 2014 roku nastąpi konieczna zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy w tym miejscu, a rok później powstanie miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla w/w lokalizacji, po czym będzie mogła rozpocząć się budowa.

Od kwietnia 2012 roku przy ul. Łochowskiej 81 w Białych Błotach (przy zakładach BELMA) działa Dom Pogrzebowy z prokuratorem i spopieliarnią zwłok. Inwestorem było Przedsiębiorstwo "Zieleń Miejska" Sp. z o.o. Bydgoszcz.

Obecnie spółka złożyła wniosek o lokalizację obok Domu Pogrzebowego parku cmentarnego. W związku z tym niezbędna będzie zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy oraz opracowanie miejscowego

planu zagospodarowania przestrzennego dla w/w lokalizacji. Powinno to nastąpić do 2015 roku.

Program 8. Rozwój gospodarczy

Jak już wcześniej wspomniano, warunkiem inwestowania na terenie Gminy przez podmioty gospodarcze jest stworzenie dla nich odpowiednich warunków, przede wszystkim w sferze infrastruktury, ale także prawodawstwa i sprawnej obsługi administracyjnej.

Rozwój gospodarczy Gminy jest podstawowym warunkiem zmniejszania się rozmiarów bezrobocia na jej terenie, jak również źródłem wzrostu zamożności i podniesienia poziomu życia mieszkańców. Dzięki wpływom z podatków rosną dochody budżetu samorządowego oraz maleją wydatki przeznaczane na pomoc społeczną. Mimo że samorząd lokalny nie dysponuje narzędziami bezpośredniego wpływu na gospodarkę na terenie Gminy, to może on pełnić rolę strony wspierającej i do pewnego stopnia stymulującej przemianę w gospodarce i na rynku pracy. W pierwszej kolejności powinny one polegać na udostępnianiu i uzbrajaniu terenów, stosowaniu ulg podatkowych, doradztwie, czy integracji kręgów gospodarczych. Duże znaczenie ma także dobra promocja i sprawna obsługa administracyjna inwestorów.

W ramach niniejszego programu przewidziano wdrożenie projektów, polegających przede wszystkim na uzbrajaniu terenów pod inwestycje oraz promocji gospodarczej Gminy.

Charakterystyka projektów

8.1. Gospodarcze wykorzystanie terenów przy lotnisku

Bydgoski Port Lotniczy im. Ignacego Paderewskiego zlokalizowany jest na terenie gminy Białe Błota. Obecnie dojazd do niego jest możliwy tylko drogą (ul. Paderewskiego) od strony trasy krajowej nr 5 w kierunku Inowrocławia.

SKM BiTCity to budowana szybka kolej miejska, w założeniu mająca połączyć stolice województwa kujawsko-pomorskiego: Bydgoszcz i Toruń, od których bierze swą nazwę. Według założeń kolej ma być:

- elementem spajającym i integrującym dwa największe miasta województwa
- spowodować szybszy rozwój obu stolic regionu
- przyspieszyć powstanie aglomeracji bydgosko-toruńskiej
- stworzyć magnes inwestycyjny i motor rozwoju dla innych miast regionu, poprzez stworzenie około 700-tysięcznej aglomeracji miejskiej.

Jednym z elementów projektu ma być budowa linii kolejowej, łączącej dworzec Bydgoszcz Główna z Portem Lotniczym w Bydgoszczy na odcinku Trzcinec - Lotnisko (a więc na terenie gminy Białe Błota) o szacunkowej długości 4,3-5 km. W 2011 roku, z uwagi na spodziewaną niską frekwencję pasażerów, postanowiono przełożyć realizację tego projektu na okres po 2015 roku.

Uruchomienie linii kolejowej nie tylko poprawi warunki komunikacji Gminy z Bydgoszczą, ale także przyczyni się do aktywizacji terenów przy lotnisku. Aby tak się stało, niezbędna będzie budowa drogi dojazdowej do lotniska od strony Trzcianca, a następnie przejęcie terenów przy lotnisku od Lasów Państwowych i wojska oraz opracowanie dla nich mpzp z przeznaczeniem na parkingi i aktywizację gospodarczą (np. logistyka, handel, hotelarstwo). Ostatnim etapem będzie sama realizacja inwestycji na w/w terenach.

8.2. Uzbrajanie i promowanie terenów pod inwestycje mieszkaniowe i przemysłowe

Najczęściej najważniejszym kryterium lokalizacji inwestycji jest dostępność atrakcyjnych (najlepiej w pełni uzbrojonych) terenów.

Pierwszym krokiem w działaniach na rzecz tworzenia nowych terenów powinno być przeanalizowanie wielkości obszarów obecnie przeznaczonych w studium i planach zagospodarowania przestrzennego pod inwestycje gospodarcze i mieszkaniowe oraz porównanie z ich prognozowanymi potrzebami w Gminie - czy są wystarczające, czy też w perspektywie kilku lat konieczne jest wydzielanie kolejnych gruntów. Dopiero po dokonaniu tej analizy powinno następować opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów pod aktywizację gospodarczą (por. projekt 7.1, zadanie 2).

Kolejnym krokiem jest kontynuacja sukcesywnego uzbrajania terenów i ich promowanie.

Program 9. Bezpieczeństwo

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy czuwają policjanci z Komisariatu Policji w Białych Błotach oraz strażacy z jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Łochowie.

Mieszkańcy gminy Białe Błota dość dobrze oceniają poczucie bezpieczeństwa na terenie Gminy. Potwierdzają to dane statystyczne, które wskazują, iż w ostatnich latach odnotowywany jest spadek zdarzeń przestępczych. W związku jednak z dynamicznym rozwojem demograficznym Gminy, utrzymanie niskiej przestępczości jest dużym wyzwaniem, a mieszkańcy widzą potrzebę bardziej stanowczych działań służb mundurowych oraz budowy systemu monitoringu.

Charakterystyka projektów

9.1. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego

Celem projektu jest dalsze zmniejszenie skali przestępczości oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców Gminy poprzez podjęcie szeregu działań inwestycyjnych i organizacyjnych:

- identyfikację miejsc szczególnie zagrożonych przestępczością na terenie Gminy i zwiększone ich patrolowanie
- budowę systemu monitoringu wizyjnego na terenie Gminy (miejsca publiczne, obiekty komunalne, obiekty oświatowe, obiekty sportowe)

- zachętę mieszkańców do integracji, pomocy sąsiedzkiej (np. „Imieniny ulicy”, itp.).

W związku ze zwiększonymi zadaniami przekazanymi gminom w zakresie odpowiedzialności za bezpieczne zwierzęta, ważnym zadaniem pozostaje budowa schroniska dla zwierząt. Przedsięwzięcie to może być zorganizowane w porozumieniu z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Program 10. Sprawne zarządzanie Gminą

Naturalnym jest, że wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym Gminy i kształtowaniem się społeczeństwa obywatelskiego, z roku na rok rosną oczekiwania mieszkańców pod adresem przedstawicieli samorządu gminnego. Dotyczą one przede wszystkim sprawnego zarządzania podległym mieniem oraz szybkiej i sprawnej obsługi ze strony pracowników Urzędu Gminy i podległych jednostek. Właśnie w celu poprawy funkcjonowania administracji lokalnej, w najbliższych latach powinna zostać zrealizowana bardzo potrzebna inwestycja – rozbudowa i modernizacja Urzędu.

Niniejszy program obejmuje dwa projekty, związane z poprawą obsługi interesantów i warunków pracy Urzędu Gminy i podległych jednostek oraz zwiększaniem bazy podatkowej budżetu Gminy.

Charakterystyka projektów

10.1. Lokalizacja wszystkich jednostek gminnych w jednym miejscu oraz poprawa warunków lokalowych Urzędu Gminy

Na dzień dzisiejszy Urząd Gminy w Białych Błotach posiada bardzo złe warunki lokalowe – mieści się w trzech osobnych budynkach, w częściowo wynajmowanych, przepełnionych pomieszczeniach. Brak jest osobnej sali sesyjnej i wydzielonego Urzędu Stanu Cywilnego. Skutkiem są dalekie od zadowalających warunki pracy i obsługi interesantów. Mimo rosnącej liczby zadań (w związku z gwałtownym rozwojem Gminy) nie ma możliwości zatrudnienie kolejnych pracowników.

W 2012 roku została opracowana koncepcja rozbudowy budynku Urzędu Gminy. Przewiduje ona pozostawienie do przebudowy istniejącego 2-kondygnacyjnego budynku Urzędu oraz jego rozbudowę od północy, od strony ul. Szubińskiej o salę sesyjną oraz pasaż handlowy, budowę łącznika pomiędzy częścią starą i nową oraz budowę 3-kondygnacyjnej nowej części budynku Urzędu. Od strony południowej planuje się także przebudowę istniejącego parkingu dla samochodów osobowych.

Oprócz rozbudowy budynku Urzędu Gminy rozważana jest lokalizacja wszystkich jednostek gminnych (czyli Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Centrum Kultury, Centrum Obsługi Edukacji i Sportu oraz Zakładu Wodociągów i Usług Komunalnych Sp. z o.o.) w jednym miejscu. Z pewnością ułatwiłoby to zarówno obsługę administracyjną mieszkańców Gminy, inwestorów i gości, jak również współpracę między poszczególnymi jednostkami samorządu.

Pierwszym krokiem będzie wyznaczenie lokalizacji centrum administracyjnego Gminy (np. przy planowanym rynku – por. projekt 7.2.), a następnie sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla nowej lokalizacji oraz opracowanie dokumentacji planistycznej i technicznej.

Należy pamiętać o opracowaniu koncepcji zagospodarowania budynków, w których obecnie mieszczą się jednostki gminne.

10.2. Zwiększenie liczby płatników PIT na terenie Gminy

Gwałtowny wzrost liczby ludności Gminy nie oznacza automatycznie wprost proporcjonalnego wzrostu dochodów z udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT). Wynika to z tego, że znaczna część nowych mieszkańców nie zmienia miejsca zameldowania i przez to płaci podatek dochodowy w poprzednim miejscu zamieszkania. Dla Gminy powoduje to ogromne problemy – z jednej strony wpływy podatkowe nie rosną, a z drugiej strony jest ona zmuszona do ponoszenia wysokich kosztów budowy infrastruktury technicznej i społecznej dla tych mieszkańców (sieć wodociągowa i kanalizacyjna, drogi, szkoły, itd.).

Gmina podejmuje aktywne działania, mające na celu meldowanie się w Gminie nowych mieszkańców, na przykład poprzez przygotowanie i dystrybucję ulotek informacyjnych. W kolejnych latach planowane jest prowadzenie kolejnych akcji informacyjno-promocyjnych.

Opracowana została nowa ulotka, zachęcająca do płacenia podatków na terenie gminy Białe Błota z informacją, że aby płacić podatki w Gminie, nie trzeba się meldować na jej terenie, lecz jedynie zmienić właściwość urzędu skarbowego. Zostaną także wyliczone i podane koszty realizacji zadań gminnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca, aby uświadomić odbiorcom, jak ważne jest zwiększenie bazy podatników. Dystrybucja ulotek do wszystkich mieszkańców nastąpi przy okazji podpisywania nowych umów na odbiór odpadów stałych.

Ponadto będą ufundowane miesięczne i roczne nagrody dla osób, zaczynających płacić podatek na terenie Gminy.

6. OKREŚLENIE ZBIEŻNOŚCI STRATEGII ROZWOJU GMINY ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM I KRAJOWYM

6.1. Określenie zbieżności Strategii Rozwoju Gminy Białe Błota na lata 2013-2025 ze Strategią Rozwoju Kraju 2020

„Strategia Rozwoju Kraju 2020 - AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO” (ŚSRK), przyjęta przez Radę Ministrów we wrześniu 2012 roku, to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju Polski do 2020 r., kluczowy dla określenia działań rozwojowych, w tym możliwych do sfinansowania w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 oraz 9 zintegrowanych strategii, służących realizacji założonych celów rozwojowych. Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem Polski, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Celem głównym strategii średniookresowej jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Dokonano w ŚSRK wyboru trzech obszarów strategicznych:

- I. **Sprawne i efektywne państwo**
- II. **Konkurencyjna gospodarka**
- III. **Spójność społeczna i terytorialna.**

Zadania realizowane w ramach tych priorytetowych kierunków interwencji mają być odpowiedzią na kluczowe wyzwania w najbliższym dziesięcioleciu i mają pozwolić na zintensyfikowanie procesów rozwojowych oraz uniknięcie dryfu rozwojowego.

Dla współrealizacji Strategii Rozwoju Kraju 2020 przez jednostki samorządu terytorialnego, największe znaczenie będzie miała realizacja obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna, dla którego wyznaczono następujące podobszary:

Cel III.1. Integracja społeczna

Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

Wszystkie przyjęte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Białe Błota projekty są w pełni zgodne z działaniami i w konsekwencji celami strategicznymi przyjętymi w ŚSRK. Dokładne przyporządkowanie przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Zgodność projektów strategicznych gminy Białe Błota z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020

Cele szczegółowe	Wyróżnienie	Zgodność projektu strategicznego Gminy
<p>CEL III.1.</p> <p>INTEGRACJA SPOŁECZNA</p>	<ul style="list-style-type: none"> • III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym • III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych 	<p>6.1., 6.2.</p>
<p>CEL III.2.</p> <p>ZAPEWNIENIE DOSTĘPU I OKREŚLONYCH STANDARDÓW USŁUG PUBLICZNYCH</p>	<ul style="list-style-type: none"> • III.2.1. Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych • III.2.2. Zwiększenie efektywności systemu świadczenia usług publicznych 	<p>1.3. 1.4. 2.1., 2.2. 3.1., 3.2. 4.1., 4.2. 5.1., 5.2. 6.1., 6.2. 7.1., 7.2., 7.3., 7.4 9.1. 10.1., 10.2.</p>
<p>CEL III.3.</p> <p>WZMOCNIENIE MECHANIZMÓW TERYTORIALNEGO RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU ORAZ INTEGRACJA PRZESTRZENNA DLA ROZWIJANIA I PEŁNEGO WYKORZYSTANIA POTENCJAŁÓW REGIONALNYCH</p>	<ul style="list-style-type: none"> • III.3.1. Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach • III.3.2. Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich • III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich • III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej 	<p>1.1., 1.2. 2.3., 2.4. 8.1., 8.2.</p>

6.2. Określenie zbieżności Strategii Rozwoju Gminy Białe Błota na lata 2013-2025 ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020

Zgodnie z zasadami tworzenia dokumentów określających kierunki strategicznego rozwoju poszczególnych województw, powiatów i gmin, poniżej uwzględniono i wskazano w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Białe Błota projekty zbieżne ze strategicznymi planami rozwoju województwa.

Zbieżność Strategii Rozwoju Gminy Białe Błota na lata 2013-2025 z wojewódzkimi programami zawartymi w dokumencie „Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2020” przedstawiono poniżej.

W ramach dokumentu Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego, samorząd województwa za **cel nadrzędny** postawił sobie:

Poprawę konkurencyjności regionu i podniesienie poziomu życia mieszkańców przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Szeroka analiza uwarunkowań społecznych, ekonomicznych, przyrodniczych, potrzeb społecznych oraz wytyczona misja województwa pozwoliła na wyznaczenie następujących priorytetowych obszarów działań strategicznych oraz działań strategicznych:

Priorytetowy obszar działań 1. Rozwój nowoczesnej gospodarki

Działanie 1.1. Kreowanie warunków przedsiębiorczości i upowszechniania innowacji

Działanie 1.2. Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej

Działanie 1.3. Promocja rozwoju turystyki

Priorytetowy obszar działań 2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu

Działanie 2.1. Wspieranie rozwoju sieci osadniczej

Działanie 2.2. Rozwój infrastruktury technicznej

Działanie 2.3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego

Działanie 2.4. Rozwój infrastruktury społecznej

Działanie 2.5. Promocja dziedzictwa kulturowego

Działanie 2.6. Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego

Priorytetowy obszar działań 3. Rozwój zasobów ludzkich

Działanie 3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy

Działanie 3.2. Budowa kapitału społecznego

Działanie 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą

Działanie 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia

Działanie 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności

Wszystkie przyjęte w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Białe Błota projekty są w pełni zgodne z działaniami i w konsekwencji z priorytetowymi obszarami działań,

przyjętymi w Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Dokładne przyporządkowanie przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Zgodność projektów strategicznych gminy Białe Błota z celami strategicznymi Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Priorytetowy obszar działań strategicznych	Działanie strategiczne	Zgodność projektu strategicznego Gminy
1. Rozwój nowoczesnej gospodarki	1.1. Kreowanie warunków przedsiębiorczości i upowszechniania innowacji 1.2. Wzmacnianie konkurencyjności regionalnej gospodarki rolnej 1.3. Promocja rozwoju turystyki	5.1, 5.2 7.1 8.1, 8.2
2. Unowocześnienie struktury funkcjonalno-przestrzennej regionu	2.1. Wspieranie rozwoju sieci osadniczej 2.2. Rozwój infrastruktury technicznej 2.3. Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego 2.4. Rozwój infrastruktury społecznej 2.5. Promocja dziedzictwa kulturowego 2.6. Zachowanie i wzbogacanie zasobów środowiska przyrodniczego	1.1, 1.2, 1.3, 1.4 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 3.1 4.1, 4.2 5.1, 5.2 6.1, 6.2 7.1, 7.2, 7.3, 7.4 10.1, 10.2
3. Rozwój zasobów ludzkich	3.1. Budowa społeczeństwa opartego na wiedzy 3.2. Budowa kapitału społecznego 3.3. Promocja zatrudnienia osób pozostających bez pracy lub zagrożonych jej utratą 3.4. Promocja i profilaktyka zdrowia 3.5. Integracja społeczno-zawodowa i bezpieczeństwo ludności	3.1, 3.2 6.1, 6.2 9.1

7. WDRAŻANIE STRATEGII ROZWOJU GMINY

Opracowanie, a następnie zatwierdzenie przez Radę Gminy w Białych Błotach dokumentu strategii, to dopiero pierwszy etap cyklu zarządzania strategicznego Gminą. Kolejne jego elementy to:

- wdrażanie zapisów strategii
- monitorowanie wdrażania strategii
- ewaluacja (ocena) skutków realizacji działań
- ewentualne korekty planu i jego aktualizacja.

7.1. Wdrażanie zapisów strategii

Wspólny wysiłek wielu osób, które przyczyniły się najpierw do opracowania szczegółowej diagnozy stanu Gminy, a następnie Strategii jej rozwoju na następnych kilkanaście lat, pójdzie na marne, jeżeli zaproponowane w niniejszym dokumencie projekty nie będą realizowane. Niestety, często zdarza się, że strategia po uchwaleniu staje się martwym dokumentem, do którego nigdy więcej już się nie sięga.

Strategia powinna być dokumentem żywym – powinna być po prostu podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazującym sposoby ich osiągnięcia. Właśnie po to w pracach nad opracowywaniem strategii wiele czasu poświęcono na rozpisanie każdego projektu strategicznego na zadania, czas wykonania, wykonawców i podmioty współpracujące.

Aby zaakceptowane przez Radę Gminy zapisy strategii były realizowane, potrzebny jest organ, który będzie odpowiedzialny za rozdzielanie zadań, śledzenie postępów w ich wdrażaniu, okresową ocenę, nanoszenie korekt i uzupełnień oraz wprowadzanie do dokumentu nowych propozycji. W przypadku gminy Białe Błota organem tym będzie Wójt Gminy Białe Błota, który będzie realizował powyższe zadania w dużej mierze poprzez Referat Rozwoju Urzędu Gminy.

Referat będzie corocznie (do końca marca) przygotowywał sprawozdanie z realizacji strategii w poprzednim roku, zawierające informacje o zadaniach ukończonych, zadaniach będących w trakcie wykonywania oraz zadaniach nie rozpoczętych wraz z wyjaśnieniem przyczyn ewentualnych opóźnień. Konsekwencją wniosków, zawartych w sprawozdaniu, może być propozycja nanoszenia zmian w dokumencie, polegających na przykład na zmianach terminów, usuwaniu, czy też dodawaniu określonych zapisów. W następnej kolejności sprawozdanie będzie prezentowane przez Wójta na absolutoryjnym posiedzeniu Rady Gminy.

7.2. Monitoring realizacji strategii

Monitoring to proces regularnego zbierania i analizowania informacji, dotyczących wdrażania strategii, prowadzony w trakcie jej realizacji. **Ma on odpowiedzieć na pytanie, czy coś, co zostało zaplanowane, faktycznie zostało zrobione.** Monitoring jest rodzajem alarmu, który informuje, gdy wdrażanie przebiega niezgodnie z planem. Dzięki niemu można:

- podjąć działania zaradcze
- skorygować plany
- zminimalizować skutki nieprzewidzianych zdarzeń.

Proces monitorowania powinien objąć następujące etapy:

- zdobycie wiedzy na temat tego, co w danym momencie powinno zostać już osiągnięte
- sprawdzenie, co faktycznie już zrobiono
- porównanie obydwu informacji i przygotowanie wniosków, czy możliwa jest terminowa realizacja planów
- w zależności od osiągniętych wyników – przygotowanie propozycji korekt
- dokonanie zmian w planach.

Planując system monitoringu należy pamiętać, że plany to tylko prognozy i nie gwarantują one pełnego wykonania. Trzeba zdawać sobie sprawę, że mogą się zdarzyć odchylenia i określić, jaka skala tych odchyłeń będzie dla nas akceptowalna.

Monitoringiem w przypadku gminy Białe Błota zajmować się będzie Referat Rozwoju. W przypadku identyfikacji poważnych problemów w realizacji któregoś z projektów (mogących skutkować całkowitym lub częściowym niezrealizowaniem, albo opóźnieniem), Kierownik Referatu będzie zgłaszał ten fakt Wójtowi w celu omówienia zaistniałej sytuacji i podjęcia środków zaradczych.

Po to, aby dokument Strategii pełnił faktyczną rolę podstawowego narzędzia zarządzania Gminą, powinien on być zaopatrzony w mierniki, za pomocą których będzie można śledzić, czy realizowane zadania faktycznie przyczyniają się do osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju, zapisanego w wizji Gminy.

Dla gminy Białe Błota sporządzono indywidualny zestaw mierników, będących odzwierciedleniem zmian poziomu życia na jej terenie. Są to:

- 1) Liczba mieszkańców Gminy
- 2) Poziom dochodów Gminy na 1 mieszkańca
- 3) Udział wydatków majątkowych w łącznych wydatkach Gminy
- 4) Długość utwardzonych dróg gminnych
- 5) Odsetek środowisk, korzystających z pomocy społecznej
- 6) Liczba przestępstw
- 7) Liczba wykroczeń
- 8) Powierzchnia Gminy, objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego
- 9) Liczba podmiotów gospodarczych (REGON)

- 10) Liczba bezrobotnych mieszkańców
- 11) Wyniki sprawdzianu uczniów klas VI
- 12) Wyniki egzaminu gimnazjalnego.

Oceniając w kolejnych latach skutki realizacji strategii, należy wziąć pod uwagę to, że:

- Wartości mierników 1, 2, 3, 4, 8, 9 powinny się sukcesywnie zwiększać.
- Wartości mierników 5, 6, 7 i 10 powinny się sukcesywnie zmniejszać.
- Jeżeli chodzi o mierniki 11 i 12, czyli wyniki testów uczniów klas VI szkół podstawowych i III klas gimnazjów, to nie powinny one być gorsze niż średnia dla województwa kujawsko-pomorskiego.

7.3. Ocena skutków realizacji strategii (ewaluacja)

Ocena (ewaluacja) to spojrzenie na realizację Strategii z punktu widzenia osiągnięcia rezultatów, wpływów i potrzeb, które miały być osiągnięte. **Ma ona odpowiedzieć na pytanie, czy coś zostało zrobione dobrze.**

Ocena powinna być prowadzona przez cały okres wdrażania Strategii. Konsekwencjami negatywnej oceny w trakcie realizacji Strategii może być:

- zakończenie danego zadania wcześniej
- zmiana celów
- zmiana sposobów realizacji.

Z kolei ocena końcowa nie wpływa na strategię w trakcie jej realizacji, ale może skutkować nowymi projektami w nowej strategii. Służy ona zbieraniu doświadczeń i wyciąganiu wniosków na przyszłość.

W trakcie dokonywania oceny należy odpowiedzieć na poniższe pytania:

1. Czy poszczególne zadania zostały wdrożone na czas, w ramach założonego budżetu i czy zostały osiągnięte zaplanowane efekty? Jeżeli nie, to:
 - Dlaczego tak się stało?
 - Co możemy zrobić w przyszłości, aby uniknąć błędów?
2. Czy osiągnęliśmy zaplanowane rezultaty (efekty)? Czy beneficjenci są zadowoleni? Jeżeli nie, to:
 - Dlaczego tak się stało?
 - Co możemy zrobić, aby zapewnić lepszą realizację w przyszłości?
 - Co możemy zrobić, aby zwiększyć skuteczność naszych działań?Jeżeli tak, to czy mogliśmy to zrobić bardziej efektywnie (niższy koszt przy takim samym efekcie)?
3. Czy realizacja strategii przyczyniła się do osiągnięcia naszych celów strategicznych? Czy osiągnięte rezultaty i ich wpływ na cele strategiczne mają długoterminowy charakter? Jeżeli nie, to:
 - Dlaczego tak się stało?
 - Co możemy zrobić, aby osiągnąć bardziej długoterminowy charakter wyników i lepszą ocenę ich wpływu?

- Co możemy zrobić, aby zwiększyć długoterminowy charakter osiągniętych rezultatów?

Za ewaluację skutków wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Białe Błota będzie odpowiadać Referat Rozwoju, przekazując raport do Wójta Gminy, a następnie Radzie Gminy.

7.4. Ewentualne korekty planu i jego aktualizacja

Zapisane w Strategii zadania nie powinny być zatwierdzone raz na zawsze – co jakiś czas powinny być one przeglądane i ewentualnie korygowane bądź uzupełniane stosownie do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Równocześnie do dokumentu Strategii powinny być wprowadzane nowe projekty, wynikające z pojawiających się możliwości (na przykład pozyskanie dodatkowych środków), bądź zgłaszanych potrzeb.

Przesłankami aktualizacji dokumentu strategii mogą być:

1. Czas – obowiązująca strategia została opracowana co najmniej kilka lat temu i od tej pory nie była aktualizowana
2. Nastąpiły istotne zmiany wewnątrz Gminy, a szczególnie w jej otoczeniu, które należy uwzględnić w dokumencie Strategii, np. nowa perspektywa budżetu unijnego, kryzys gospodarczy, współpraca w ramach aglomeracji bydgoskiej
3. Początek kolejnej kadencji samorządu.

Niniejszy dokument planistyczny powinien mieć charakter kroczący. Najrzadziej na początku każdej kolejnej kadencji Rady Gminy powinien być dokonany jego gruntowny przegląd i aktualizacja wraz z przesunięciem okresu programowania.

Rolę koordynatora procesu aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Białe Błota będzie pełnił Referat Rozwoju. Będzie on zbierał propozycje zmian od szefów poszczególnych pionów Urzędu Gminy, przewodniczących komisji Rady Gminy oraz szefów jednostek gminnych, a następnie przedstawiać je Wójtowi Gminy.

7.5. Informowanie społeczeństwa

Naczelnym celem przygotowania, a następnie wdrażania Strategii jest, zapisane w wizji i misji, zapewnienie mieszkańcom gminy Białe Błota jak najbardziej dogodnych warunków do życia, pracy i wypoczynku. Realizacja strategii ma służyć lokalnej społeczności i wobec tego powinna ona zostać powiadomiona o jej kluczowych zapisach, bowiem uchwalony przez Radę Gminy dokument jest nie tylko „przewodnikiem” dla działań samorządu, ale pełni również funkcję informacyjną dla mieszkańców – powinni oni dowiedzieć się z niej, jakie działania będą w perspektywie kolejnych kilku lat podejmowane przez Urząd Gminy i podległe jednostki.

Oprócz publikacji pełnej wersji Raportu i Strategii w Biuletynie Informacji Publicznej, najważniejsze tezy strategii zostaną zaprezentowane poprzez stronę internetową Gminy i media lokalne.

Ważne jest także cykliczne informowanie lokalnej społeczności o postępach we wdrażaniu Strategii, przede wszystkim poprzez publikację corocznych, syntetycznych sprawozdań.

8. SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Wyniki macierzy SWOT.....</i>	28
<i>Tabela 2. Wyniki macierzy TOWS.....</i>	29
<i>Tabela 3. Silne strony i szanse w strategii dynamicznej.....</i>	35
<i>Tabela 4. Zakres czasowy projektów strategicznych.....</i>	44
<i>Tabela 5. Zgodność projektów strategicznych gminy Białe Błota z celami Strategii Rozwoju Kraju 2020.....</i>	62
<i>Tabela 6. Zgodność projektów strategicznych gminy Białe Błota z celami strategicznymi Województwa Kujawsko-Pomorskiego.....</i>	64

9. SPIS WYKRESÓW

<i>Wykres 1. Ocena warunków życia w gminie Białe Błota przez jej mieszkańców.....</i>	10
<i>Wykres 2. Skala ważności poszczególnych działań gminy Białe Błota według jej mieszkańców.....</i>	13
<i>Wykres 3. Wartości punktowe dla poszczególnych rodzajów strategii.....</i>	34

10. SPIS RYSUNKÓW

<i>Rysunek 1. Układ strategii.....</i>	7
--	---

ZAŁĄCZNIK 1. KARTY PROJEKTÓW STRATEGICZNYCH

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 1.1.

Nazwa programu	Drogi i komunikacja		Numer programu	1.
Nazwa projektu	Opracowanie i realizacja programu rozwoju gminnej infrastruktury drogowej		Numer projektu	1.1.
Cel realizacji projektu	Poprawa warunków zamieszkania i przejazdu przez Gminę, poprawa bezpieczeństwa drogowego, przekazanie mieszkańcom i inwestorom informacji o zamierzeniach inwestycyjnych Gminy w sferze infrastruktury drogowej			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie		
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i przejezdni			
Zadania			Czas realizacji	
1. Opracowanie programu rozwoju gminnej infrastruktury drogowej (obejmującej inwestycje w drogi gminne, parkingi, oświetlenie, chodniki, ścieżki pieszo-rowerowe oraz tryb przejmowania dróg od innych zarządców, takich jak np. Lasy Państwowe, Zarząd Dróg Wodnych)			2013	
2. Konsekwentna realizacja zadań zawartych w programie rozwoju gminnej infrastruktury drogowej			2013-2025	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 1.2.

Nazwa programu	Drogi i komunikacja		Numer programu	1.
Nazwa projektu	Dążenie do poprawy stanu dróg powiatowych		Numer projektu	1.2.
Cel realizacji projektu	Zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu podróżowania na terenie Gminy			
Jednostka koordynująca	Powiat Bydgoski	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie		
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i przejezdni			
Zadania			Czas realizacji	
1. Utwardzenie drogi powiatowej nr 1537C relacji Ciele – Kruszyn Krajeński (skrzyżowanie z ul. Topolową; 2,6 km)			2013	
2. Utwardzenie drogi powiatowej nr 1536C relacji Lipniki – Łochowo (3,8 km)			2014	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 1.3.

Nazwa programu	Drogi i komunikacja		Numer programu	1.
Nazwa projektu	Rozwój publicznej komunikacji autobusowej na terenie Gminy		Numer projektu	1.3.
Cel realizacji projektu	Poprawa warunków życia na terenie Gminy, umożliwienie dojazdu do Białych Błot i Bydgoszczy z większej liczby miejscowości gminnych			
Jednostka koordynująca	Miejskie Zakłady Komunikacyjne Spółka z o.o. w Bydgoszczy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gmina Białe Błota	
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i goście			
Zadania			Czas realizacji	
1. Kontynuacja pracy linii nr 92 relacji osiedle Błonie (Bydgoszcz) – Białe Błota – Lipniki - Murowaniec			proces ciągły	
2. Uruchomienie nowych linii relacji osiedle Błonie (Bydgoszcz) – Białe Błota – Murowaniec – Łochowo – Łochowice, z uwzględnieniem Trzcianca, Przyłęk i Zielonki, Ciela, Prądek (po wybudowaniu drogi powiatowej Lipniki – Łochowo – por. projekt 1.2, zadanie 2)			od 2015	
3. Połączenie komunikacją zbiorową sołectw Gminy z Białymi Błotami			w zależności od posiadanych środków	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 1.4.

Nazwa programu	Drogi i komunikacja		Numer programu	1.
Nazwa projektu	Przywrócenie komunikacji kolejowej na trasie Bydgoszcz - Szubin		Numer projektu	1.4.
Cel realizacji projektu	Poprawa warunków życia na terenie Gminy, umożliwienie dojazdu koleją do Bydgoszczy, zmniejszenie natężenia ruchu drogowego			
Jednostka koordynująca	Urząd Marszałkowski	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gmina Białe Błota Pozostałe gminy na trasie linii	
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i goście			
Zadania			Czas realizacji	
1. Rewitalizacja linii kolejowej nr 356 na odcinku Gołańcz – Kcynia – Szubin – Bydgoszcz			do 2020 roku	
2. Organizacja przystanków kolejowych w Białych Błotach i Murowańcu			do 2020 roku	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 2.1.

Nazwa programu	Pozostała infrastruktura techniczna		Numer programu	2.
Nazwa projektu	Dokończenie budowy kanalizacji sanitarnej		Numer projektu	2.1.
Cel realizacji projektu	Poprawa warunków życia i inwestowania na terenie Gminy, ochrona środowiska			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych Sp. z o.o. Białe Błota	
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i inwestorzy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Kanalizacja miejscowości Lisi Ogon			do 2015	
2. Kanalizacja miejscowości Łochowo			do 2015	
3. Kanalizacja miejscowości Łochowice			w zależności od posiadanych środków	
4. Kanalizacja miejscowości Murowaniec			w zależności od posiadanych środków	
5. Kanalizacja miejscowości Lipniki			w zależności od posiadanych środków	
6. Rozwój sieci kanalizacyjnej w południowo-wschodniej części Gminy, sołectwa: Przyłęki, Zielonka, Prądky			w zależności od posiadanych środków własnych	
7. Monitoring gospodarki ściekowej			proces ciągły	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 2.2.

Nazwa programu	Pozostała infrastruktura techniczna		Numer programu	2.
Nazwa projektu	Rozbudowa gminnego systemu wodociągowego		Numer projektu	2.2.
Cel realizacji projektu	Poprawa warunków życia i inwestowania na terenie Gminy, ochrona środowiska			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych Sp. z o.o. Białe Błota	
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i inwestorzy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Dokończenie zwodociągowania Gminy				
2. Rozbudowa stacji wodociągowej „Ciele” – I etap (budowa nowego zbiornika wyrównawczego, modernizacja pompowni II stopnia, automatyzacja stacji)			do 2015	
3. Rozbudowa stacji wodociągowej „Łochowo” – I etap (modernizacja pompowni II stopnia, rozbudowa zbiornika wyrównawczego wody czystej, automatyzacja stacji)			do 2015	
4. Rozbudowa stacji wodociągowej „Ciele” – II etap (rozbudowa ujęcia wód podziemnych, rozbudowa SUW, rozbudowa zbiornika wyrównawczego wody czystej, modernizacja pompowni II stopnia, rozbudowa systemu automatyzacji i monitoringu)			do 2025	
5. Rozbudowa stacji wodociągowej „Łochowo” – II etap (rozbudowa systemu automatyzacji i monitoringu)			do 2025	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 2.3.

Nazwa programu	Pozostała infrastruktura techniczna		Numer programu	2.
Nazwa projektu	Rozwój sieci gazowej		Numer projektu	2.3.
Cel realizacji projektu	Poprawa warunków życia i inwestowania na terenie Gminy, ochrona środowiska			
Jednostka koordynująca	Pomorska Spółka Gazownictwa, Oddział Zakładu Gazowniczego w Bydgoszczy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie		
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i inwestorzy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Budowa sieci gazowej w Łochowie			2013-2015	
2. Budowa sieci gazowej w Lisim Ogonie			2013-2015	
3. Budowa sieci gazowej w Łochowicach			2013-2015	
4. Budowa sieci gazowej w Kruszynie Krajeńskim			2013-2015	
5. Budowa sieci gazowej w pozostałych miejscowościach na terenie Gminy			od 2016	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 2.4.

Nazwa programu	Pozostała infrastruktura techniczna		Numer programu	2.
Nazwa projektu	Ograniczanie zanieczyszczeń z niskiej emisji		Numer projektu	2.4.
Cel realizacji projektu	Ochrona środowiska, poprawa warunków życia na terenie Gminy			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Policja	
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i goście			
Zadania			Czas realizacji	
1. Kontynuacja realizacji programu udzielania dotacji do wymiany ogrzewania z tradycyjnego na ekologiczne			proces ciągły	
2. Kontrolowanie (przez Policję) zanieczyszczania powietrza poprzez spalanie w piecach zabronionych materiałów			proces ciągły	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 3.1.

Nazwa programu	Oświata i wychowanie		Numer programu	3.
Nazwa projektu	Rozbudowa, remonty i doposażenie bazy lokalowej oświaty		Numer projektu	3.1.
Cel realizacji projektu	Poprawa warunków nauki i pracy w szkołach i przedszkolach			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Szkoły Przedszkola	
Beneficjenci	Mieszkańcy, uczniowie			
Zadania			Czas realizacji	
1. Budowa obiektu Szkoły Podstawowej z salą gimnastyczną w miejscowości Ciele, na terenie położonym przy ul. Kościelnej 6			2015-2017	
2. Remont i rozbudowa bazy lokalowej Zespołu Szkół w Łochowie			do 2016	
3. Remont starego budynku SP w Białych Błotach (wymiana instalacji elektrycznej, naprawa „spękań”)			do 2016	
4. Rozbudowa sali gimnastycznej w Łochowie o widownię			w miarę posiadanych środków finansowych, przy współudziale zewnętrznych źródeł wsparcia	
5. Doposażenie szkół w sprzęt komputerowy: komputer w każdej sali (e-dziennik, itp., tablice multimedialne, nowa pracownia komputerowa w SP w Białych Błotach)			do 2016	
6. Stworzenie nowych miejsc dla edukacji przedszkolnej – wspieranie inicjatyw niepublicznych w tym zakresie			do 2015	
7. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Przyłękach			2015-2017	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 3.2.

Nazwa programu	Oświata i wychowanie		Numer programu	3.
Nazwa projektu	Poprawa warunków rozwoju sportu szkolnego		Numer projektu	3.2.
Cel realizacji projektu	Zapewnienie uczniom udziału w zajęciach sportowo-rekreacyjnych			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Szkoły	
Beneficjenci	Mieszkańcy, uczniowie			
Zadania			Czas realizacji	
1. Zwiększenie liczby klas z rozszerzonym programem zajęć z WF			zadanie ciągłe	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 4.1.

Nazwa programu	Kultura		Numer programu	4.
Nazwa projektu	Rozbudowa infrastruktury instytucji kultury		Numer projektu	4.1.
Cel realizacji projektu	Poprawa warunków korzystania z oferty kulturalnej przez mieszkańców Gminy, stworzenie warunków do zwiększenia oferty kulturalnej			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Gminne Centrum Kultury	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Organizacja własnego obiektu Gminnego Centrum Kultury w Białych Błotach			do 2017	
2. Remont obiektu Gminnego Centrum Kultury w Łochowie			do 2017	
3. Budowa świetlicy w Murowańcu			do 2020	
4. Budowa świetlicy w Przyłękach			do 2020	
5. Budowa świetlicy w Cielu			do 2016	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 4.2.

Nazwa programu	Kultura		Numer programu	4.
Nazwa projektu	Rozwój oferty kulturalnej		Numer projektu	4.2.
Cel realizacji projektu	Zwiększenie skali i atrakcyjności oferty kulturalnej			
Jednostka koordynująca	Gminne Centrum Kultury	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Urząd Gminy	
Beneficjenci	Mieszkańcy i goście			
Zadania			Czas realizacji	
1. Rozszerzenie oferty GCK dla różnych grup docelowych (głównie młodzież) po uzyskaniu nowego obiektu			po 2017	
2. Wysoki poziom organizowanych festynów i innych imprez gminnych			zadanie ciągłe	
3. Lepsze wykorzystanie infrastruktury świetlic gminnych			zadanie ciągłe	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 5.1.

Nazwa programu	Sport i rekreacja		Numer programu	5.
Nazwa projektu	Rozbudowa i remonty bazy sportowej i rekreacyjnej		Numer projektu	5.1.
Cel realizacji projektu	Zapewnienie mieszkańcom Gminy dostępu do nowoczesnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	GZEAS Kluby sportowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Utworzenie Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji			do 2014	
2. Budowa skate-parków (Białe Błota, Zielonka, Łochowo)			2014-2020	
3. Poprawa zagospodarowania boiska w Kruszynie Krajeńskim (obiekt wielofunkcyjny)			do 2017	
4. Budowa lodowisk na okres zimowy: Białe Błota, Łochowo			do 2018	
5. Budowa ścieżek rowerowych umożliwiających bezpieczny dojazd do obiektów oświatowych i sportowych			zadanie ciągłe	
6. Budowa pływalni			po 2020	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 5.2.

Nazwa programu	Sport i rekreacja		Numer programu	5.
Nazwa projektu	Zagospodarowanie wód powierzchniowych na cele rekreacyjne		Numer projektu	5.2.
Cel realizacji projektu	Zapewnienie mieszkańcom Gminy dostępu do infrastruktury rekreacyjnej			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Lasy Państwowe	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Budowa kąpieliska przy jeziorze			do 2017	
2. Budowa małej przystani w Lisim Ogonie			do 2018	
3. Zagospodarowanie stawu i organizacja parku w Białych Błotach			do 2020	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 6.1.

Nazwa programu	Zdrowie i pomoc społeczna		Numer programu	6.
Nazwa projektu	Poprawa stanu opieki zdrowotnej w Białych Błotach oraz w placówkach oświatowych		Numer projektu	6.1.
Cel realizacji projektu	Zapewnienie szerszej oferty służby zdrowia o lepszej jakości			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Ośrodek Zdrowia w Białych Błotach, szkoły	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Zwiększenie zakresu i jakości świadczenia usług zdrowotnych w Białych Błotach			2013	
2. Poprawa dostępności opieki zdrowotnej i profilaktyki zdrowotnej w placówkach oświatowych			zadanie ciągłe	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 6.2.

Nazwa programu	Zdrowie, pomoc społeczna, bezpieczeństwo		Numer programu	6.
Nazwa projektu	Rozwój bazy lokalowej instytucji pomocy społecznej		Numer projektu	6.2.
Cel realizacji projektu	Poszerzenie zakresu usług pomocy społecznej			
Jednostka koordynująca	GOPS	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Urząd Gminy	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Rozbudowa obiektu Zakładu Aktywności Zawodowej			do 2015	
2. Organizacja schroniska dla bezdomnych			do 2016	
3. Budowa Domu Całodobowego Pobytu dla osób starszych w Białych Błotach			do 2017	
4. Budowa Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych			do 2020	
5. Budowa Zakładu Opiekuńczo-Rehabilitacyjnego			po 2020	
6. Organizacja usług rehabilitacyjnych			do 2020	
7. Budowa mieszkań chronionych			do 2020	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 7.1.

Nazwa programu	Zagospodarowanie przestrzenne		Numer programu	7.
Nazwa projektu	Kształtowanie ładu przestrzennego na terenie Gminy poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego		Numer projektu	7.1.
Cel realizacji projektu	Porządkowanie przestrzeni, umożliwienie realizacji inwestycji (mieszkaniowych, usługowych, przemysłowych, itp.)			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie		
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i inwestorzy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Sporządzenie zestawienia terenów, które w najbliższych latach powinny zostać objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (te miejsca, gdzie przestrzeń można jeszcze kształtować - pod realizację różnych rodzajów inwestycji)			2013	
2. Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z przyjętym planem			2013-2025	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 7.2.

Nazwa programu	Zagospodarowanie przestrzenne		Numer programu	7.
Nazwa projektu	Utworzenie centrum Białych Błot		Numer projektu	7.2.
Cel realizacji projektu	Wykreowanie centralnego miejsca Gminy, rynku Białych Błot			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Przedsiębiorcy	
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i goście			
Zadania			Czas realizacji	
1. Ustalenie lokalizacji centrum			2013	
2. Dokonanie ew. zmian w studium uwarunkowań oraz opracowanie mpzp dla wybranej lokalizacji			2013-2014	
3. Uzbrojenie terenu w media			2015	
4. Budowa centrum przy udziale przedsiębiorców			2015-2017	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 7.3.

Nazwa programu	Zagospodarowanie przestrzenne		Numer programu	7.
Nazwa projektu	Poprawa estetyki na terenie Gminy		Numer projektu	7.3.
Cel realizacji projektu	Zminimalizowanie powierzchni terenów zaniedbanych, zwiększenie powierzchni terenów ładnie zagospodarowanych, poprawa wizerunku Gminy			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Mieszkańcy	
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i goście			
Zadania			Czas realizacji	
1. Organizacja zieleni (trawniki, skwery, itp.) – w miarę kończenia realizacji określonych inwestycji w drogi i chodniki			proces ciągły	
2. Kontrola zaniedbanych terenów prywatnych i wyegzekwowanie ich uporządkowania			proces ciągły	
3. Zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – w przypadku wyznaczania nowych terenów zielonych			proces ciągły	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 7.4.

Nazwa programu	Zagospodarowanie przestrzenne		Numer programu	7.
Nazwa projektu	Organizacja nowych cmentarzy na terenie Gminy		Numer projektu	7.4.
Cel realizacji projektu	Zapewnienie miejsc pochówku			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Parafia w Murowańcu Przedsiębiorstwo "Zieleń Miejska" Sp. z o.o. Bydgoszcz	
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy – nowa lokalizacja cmentarza w Drzewcach			2013	
2. Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla w/w lokalizacji			2014	
3. Organizacja cmentarza parafialnego w Drzewcach			2015-2016	
4. Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy – lokalizacja prywatnego parku cmentarnego w Białych Błotach (przy zakładach BELMA)			2014	
5. Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla w/w lokalizacji			2015	
6. Organizacja parku cmentarnego w Białych Błotach			2015-2016	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 8.1.

Nazwa programu	Rozwój gospodarczy		Numer programu	8.
Nazwa projektu	Gospodarcze wykorzystanie terenów przy lotnisku		Numer projektu	8.1.
Cel realizacji projektu	Zwiększenie zatrudnienia na terenie Gminy, wzrost podatkowych dochodów budżetu Gminy			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Urząd Marszałkowski Przedsiębiorcy	
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Budowa drogi dojazdowej do lotniska			2013-2014	
2. Budowa linii kolejowej z centrum Bydgoszczy do lotniska			2020	
3. Przejęcie terenów przy lotnisku od Lasów Państwowych i wojska oraz opracowanie dla nich mpzp z przeznaczeniem na parkingi oraz aktywizację gospodarczą (np. logistyka, handel, hotelarstwo)				
4. Realizacja inwestycji na w/w terenach oraz na terenach od strony Makro				

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 8.2.

Nazwa programu	Rozwój gospodarczy		Numer programu	8.
Nazwa projektu	Uzbrajanie i promowanie terenów pod inwestycje mieszkaniowe i przemysłowe		Numer projektu	8.2.
Cel realizacji projektu	Zachęcenie do osiedlania się i inwestowania na terenie Gminy			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie		
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy i inwestorzy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów pod aktywizację gospodarczą (por. projekt 7.1, zadanie 2)			2013-2025	
2. Sukcesywne uzbrajanie terenów w infrastrukturę techniczną			2013-2025	
3. Promowanie uzbrojonych terenów			2013-2025	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 9.1.

Nazwa programu	Bezpieczeństwo		Numer programu	9.
Nazwa projektu	Poprawa bezpieczeństwa publicznego		Numer projektu	9.1.
Cel realizacji projektu	Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie Gminy			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Policja OSP	
Beneficjenci	Mieszkańcy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Identyfikacja miejsc szczególnie zagrożonych przestępczością na terenie Gminy i zwiększone patrolowanie			zadanie ciągłe	
2. Budowa systemu monitoringu wizyjnego na terenie Gminy (miejsca publiczne, obiekty komunalne, obiekty oświatowe, obiekty sportowe)			do 2020	
3. Zachęta mieszkańców do integracji, pomocy sąsiedzkiej (np. „Imieniny ulicy”, itp.)			zadanie ciągłe	
4. Budowa schroniska dla zwierząt			po 2020	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 10.1.

Nazwa programu	Sprawne zarządzanie Gminą		Numer programu	10.
Nazwa projektu	Rozbudowa budynku Urzędu Gminy w celu poprawy warunków lokalowych		Numer projektu	10.1.
Cel realizacji projektu	Zapewnienie lepszych warunków do obsługi interesantów i pracy dla urzędników Urzędu Gminy i jednostek gminnych			
Jednostka koordynująca	Gmina Białe Błota	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie	Partnerzy zewnętrzni	
Beneficjenci	Klienci i pracownicy Urzędu Gminy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Opracowanie koncepcji rozbudowy budynku Urzędu Gminy, uzyskanie wymaganych przepisani pozwoleń i decyzji, rozbudowa budynku Urzędu Gminy			2014-2015	

KARTA PROJEKTU STRATEGICZNEGO nr 10.2.

Nazwa programu	Sprawne zarządzanie Gminą		Numer programu	10.
Nazwa projektu	Zwiększenie liczby płatników PIT na terenie Gminy		Numer projektu	10.2.
Cel realizacji projektu	Zwiększenie dochodów budżetowych Gminy			
Jednostka koordynująca	Urząd Gminy	Inne podmioty, uczestniczące w projekcie		
Beneficjenci	Mieszkańcy Gminy			
Zadania			Czas realizacji	
1. Opracowanie nowej ulotki informacyjnej, zachęcającej do płacenia podatków na terenie gminy Białe Błota: <ul style="list-style-type: none"> zamieszczenie informacji, że aby płacić podatki w Gminie, nie trzeba się meldować na jej terenie, lecz jedynie zmienić właściwość urzędu skarbowego wyliczenie i podanie w ulotce informacji, jakie są koszty realizacji zadań gminnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca 			2013	
2. Dystrybucja ulotek do wszystkich mieszkańców przy okazji podpisywania nowych umów na odbiór odpadów stałych			2013	
3. Ufundowanie nagród miesięcznych i rocznych dla osób, zaczynających płacić podatek na terenie Gminy			2013-2015	
4. Promocja dla osób, płacących podatek w jednej racie w I kwartale roku			proces ciągły	

ZAŁĄCZNIK 2. FORMULARZ ANKIETY**ANKIETA - STRATEGIA ROZWOJU GMINY BIAŁE BŁOTA**

Jaka jest Pana/Pani ocena warunków życia w Gminie? Proszę zaznaczyć odpowiednią kratkę według skali:
5 - bardzo dobra, 4 - dobra, 3 - przeciętna, 2 - zła, 1 - bardzo zła.

Pytanie/Ocena	5	4	3	2	1	Nie mam zdania
Lokalny rynek pracy (możliwość znalezienia pracy na terenie Gminy)						
Żłobek						
Przedszkola						
Szkoły podstawowe						
Gimnazja						
Opieka społeczna						
Opieka zdrowotna						
Warunki mieszkaniowe						
Bezpieczeństwo mieszkańców						
Dostępność do kultury i rozrywki						
Dostępność do sportu i rekreacji						
Wodociągi i jakość wody						
Kanalizacja						
Stan dróg i komunikacji lokalnej						
Stan środowiska naturalnego						
Gastronomia						
Placówki handlowe						
Placówki usługowe						
Inne uwagi						

Proszę wskazać skalę ważności poszczególnych działań w Gminie zaznaczając odpowiednią kratkę według skali:
od 5 - bardzo ważna do 1 - zbędna

Działanie/Ocena	5	4	3	2	1
Remonty i budowa dróg					
Budowa infrastrukt. okołodrog. (chodniki, ścieżki rowerowe, oświetlenie)					
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej					
Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej					
Wydzielanie i uzbrajanie gruntów dla inwestorów					
Aktywne wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych					
Zwiększenie nakładów na turystykę (rozwój infrastruktury, promocja)					
Budowa i modernizacja budynków użyteczności publicznej (świetlice wiejskich, strażnic OSP, itp.)					
Budowa boisk, sal sportowych (głównie przy szkołach) i placów zabaw					
Promocja i wsparcie korzystania z odnawialnych źródeł energii					
Dalsze działania w zakresie zbiórki, selekcji i powtórnego wykorzystania odpadów					
Rozbudowa usług gastronomiczno-hotelarskich					
Zwiększanie estetyki gminy (np. zakładanie nowych terenów zielonych)					

Intensyfikacja współpracy z gminami partnerskimi					
Szersze wspieranie działań kulturalnych, artystycznych i promocja gminy					
Zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych					
Inne działania ważne dla gminy					
1.					
2.					
3.					

Proszę wskazać pięć najważniejszych działań na terenie sołectwa, na które powinny w pierwszej kolejności zostać wydatkowane środki z budżetu Gminy

1.

2.

3.

4.

5.

Proszę uzupełnić poniższą tabelkę

	18-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	pow. 60 lat
Wiek					
Płeć	Mężczyzna		Kobieta		
Wykształcenie	Wyższe	Policealne	Średnie	Zawodowe	Podstawowe
Status zawodowy	Pracownik etatowy	Rolnik	Przedsiębiorca	Student	Niepracujący
Miejsce zamieszkania	Sołectwo – jakie?		Miejscowość – jaka?		

Co jest dla Pani/Pana najważniejsze w Gminie Białe Błota?

.....

proszę użyć jednego słowa